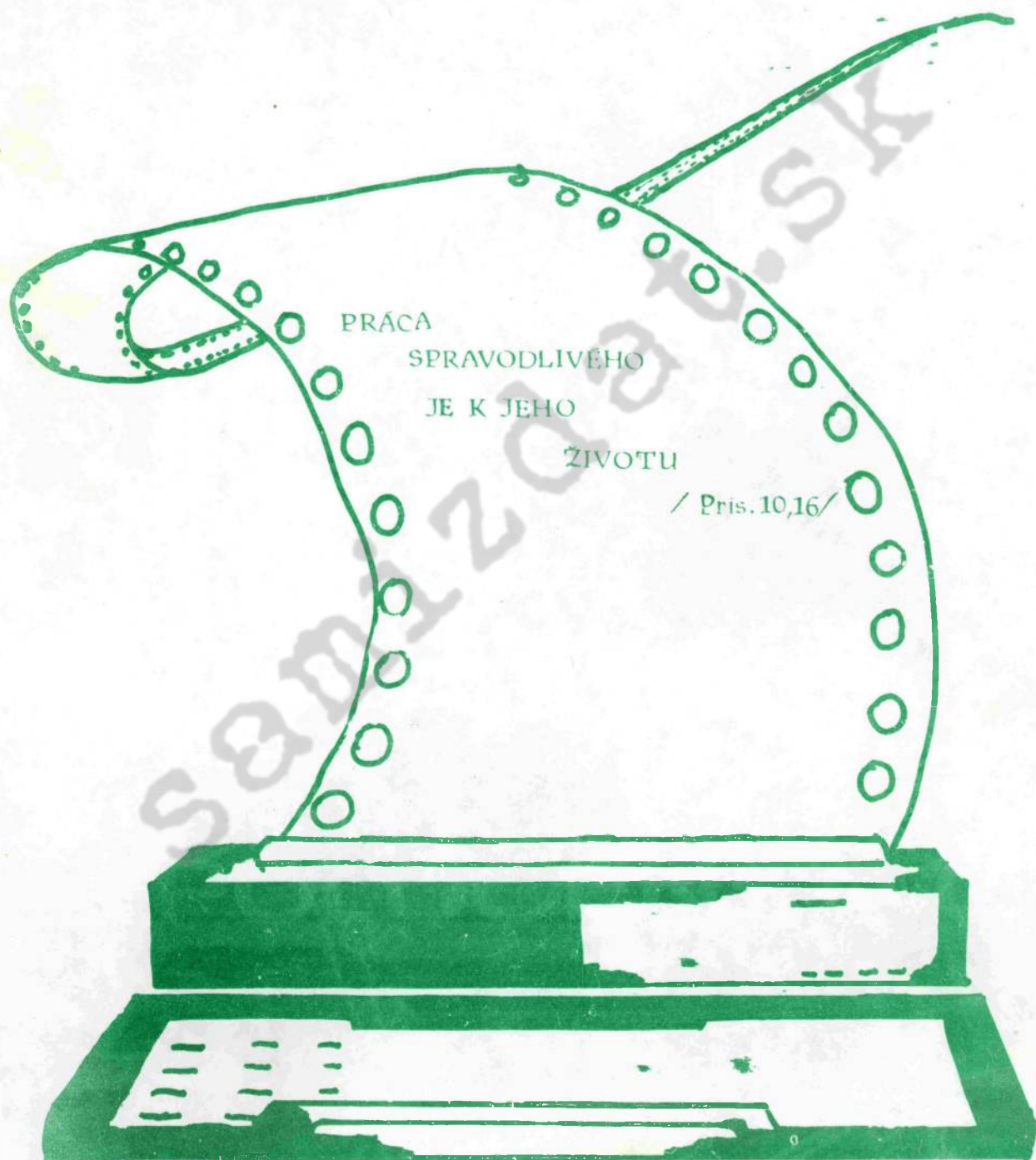

14.1987/4 **RODINNÉ SPOLOČENSTVO**

O b s a h

1. Úvodná myšlienka	1
2. O práci	2
3. Práca a povolanie	2
4. Báseň na obranu detí	5
5. Laicizmus alebo laicizácia ?.....	6
6. Prehliť spoluprácu	9
7. Turíce '87 - Šaštín - otvorenie Mariánskeho roka..	11
8. Bez komentára	13
9. Mŕtva viera. / K úvahám Mať alebo byť./	14
10. Prečo veria prírodovedci	16
11. / Nejen žen i / obžaloba mužů	18
12. Odnauč se říkat ne, to jediné ti nesluší	21
13. Ján Pavol II. v Chile - konfrontácia bez komentára	22
14. O Medžugorí z iného pohľadu	24
15. "Nebojte sa, čo budete hovoriť"	34
16. Psychológ medzi nami.Práca a tvorivosť v živote kresťana	35
17. Slávnosti v rodine a v cirkvi	37
18. Katechéza.Skupina B /birmovanci/.3.časť	39
19. Brat František a jeho posolstvo lásky. 9.časť: Muž činu /príloha/	

Ústredná téma tohto čísla: Práca a povolanie ako duchovná
hodnota

Mužovia a ženy,

čo vyvíjajú svoju činnosť,

aby zarobili na živobytie

sebe a svojej rodine tak,

že tým preukazujú

primeranú službu aj spoločnosti,

môžu právom hľadiť na svoju prácu

ako na pokračovanie v diele Stvoriteľa,

užitočnú pomoc svojim bratom

a ako na svoj osobný príspevok

k uskutočneniu plánu Božieho

v dejinách.

/Z konštitúcie Druhého vatikánskeho

koncilu o cirkvi v dnešnom svete

Radosť a nádej/

O PRÁCI

Všetci, chtiac-nechtiac, sme bytostne ponorení do práce. Niektorí v súlade s materialistickým učením hľadajú v nej zmysel života. /Avšak s nedocenením ich snahy a ubúdaním síl strácajú dôveru v tento ideál./ Iní, tzv. pragmatici, vidia v práci iba nutný prostriedok na materiálne zabezpečenie seba a rodiny.

Kresťan, v duchu Kristovho učenia a života /pozri napríklad Mt 11,28/, význam práce nepreceňuje ani nepodceňuje. Prijíma ju ako hodnotu spoluúčasti na tvorbe a formovaní Božieho diela, lebo Boh Otec, ktorý až dosiaľ pracuje /porovnaj Jn 5,17/, nás darom práce volá k spolupráci na završení stvorenia a zároveň na zúšľachtovaní osobnosti človeka. Pracovať, vykonávať cieľavedomú činnosť, je schopný iba človek, tvor mysliaci a súčasne milujúci. Prostredníctvom mysle sa práca stáva tvorivou činnosťou a prostredníctvom lásky zasa službou blížnemu. Takto láska v tvorivosti a tvorivosť v láske robia prácu užitočnou, zmysluplnou a uspokojujúcou najvnútornejšiu túžbu človeka po zjednotení s Bohom.

PRÁCA A POVOLANIE

Práca, tvorba, námaha, nutnosť budovať seba a svet sú údelom človeka. Pre toho, kto vo viere prijme a pochopí zmysel svojho života, aj tieto hodnoty sú v podstate radostné. Je to účasť na stvoriteľskom Božom pláne. Práca bez tohto poznania a zacielenia sa stáva bremenom. Syzifovskou prácou. Babylonskou vežou. Mraveniskom. Márnym, stále troskotajúcim zápasom o raj na tejto zemi. Historickými skutočnosťami, zaplatenými ľudskou neslobodou a krvou, odstrašujúcimi len preto, že odmietajú stať sa súčasťou Božieho projektu.

Kresťania už po dve tisícročia bojujú a budujú predpoklady lepšieho sveta, kde bude viac spravodlivosti, lásky a pokoja. Tam, kde sa nevzdali, nerezigovali, dokázali vytvoriť podľa veľkosti svojej námahy väčší alebo menší priestor, svet, kde ľudia boli prijatí, chránení a múdro vedení. Pri vytváraní prostredia a podmienok pre iných nám však hrozí nebezpečenstvo, že zabudneme na budovanie seba. Obetujeme svoj život, aby iní mohli pri nás slobodne a plne žiť. Život sa nesmie obetovať. Život sa musí žiť a naplniť. Rozdávať budeš zo svojho prebytku. Otroctvo, aj dobrovoľne prijaté, nie je podľa Božieho modelu a nemá byť ani modelom pre ľudí.

Kresťanské učenie a prax, to je múdrosť vekov. Je to vlastne suma výrokov, svedectiev, príkladov, ako má človek život milovať, ctíť a zmysluplne žiť na tomto svete. Ježišov život, evanjeliá, svedectvá veľkých kresťanov sú ukážkou poznania a prežívania zákonitostí života, v ktorom je hĺbka, plnosť, a preto aj radosť. Ježiš buduje kráľovstvo. Nezrieka sa sveta, ktorý musí patriť Bohu, a nezrieka sa predovšetkým človeka. Kresťanská tradícia a etika, ako sme ju prijali hlavne v katolíckom chápaní, je zápas o jednotu sveta, o dôstojnosť človeka pri zachovaní a rozmnožovaní kultúry.

Nutnosť budovať tento svet

Vychádzam z absolútnej potreby žiť, veriť a nasledovať. Keď som už dostal dar života, viem, že si sám nevystačím. Musím veriť. Každá viera ma pobáda nasledovať. Rád a vďačne prijímam židovský model nehotového sveta, ktorý aj mojím pričinením môže rýchlejšie dospieť k svojmu naplneniu. K tomu mi ešte história pomáha skoro dvetisícročný zápas časti ľudstva, ktorá v Ježišom mene bojuje o svet a o človeka. /Nedám sa mýliť deformáciami chorobami, zneužitím a nepochopením: Ježišov príklad je taký žiarivý a pravda tak hlboká, že nikto z nás nemôže prehlásiť s absolútnou istotou, že ho dokonale nasleduje./ V tomto svete, plnom hľadenia a tápania, je to jediná stavba, ktorá má kontinuitu a nesie viac ako príslub Božieho dedičstva. Kresťanstvo je zaujímavá syntéza lásky k tomuto svetu a odriekania si tohto sveta, odvahy ponoriť sa do prítomnosti a nestraťiť zo zreteľa budúcnosť, starosti o hmotné a úcty k hmotnému, ktoré je nositeľom Ducha. Ničivému a nemilosrdne odpisujúcemu vplyvu času vzdorujú len osobnosti a diela vybudované na Ježišovom, Božom základe. Náš krátky život nám ponúka veľa príkladov, ako troskotať, degenerujú a ničia sa tolké osudy a plány, začaté s veľkou slávou, nádejou a nadšením, ale bez neho, a naopak, každý krok, každé dielo budované spolu s ním trvá ako stavba na skale.

Nemôžem si dovoliť prestať myslieť alebo svoj život zveriť názorom a pseudofilozofiám, ktoré vznikajú a zanikajú ako móda. V podstate je to žmýkanie rozumu až k bezcitnosti alebo rozduchavanie citu až k sentimentalite a k vášnam. Ježiš ma učí rozmyšľať: "Čo čítaš v Písmach?" A vychováva moje srdce, aby bolo podobné jeho srdcu, schopné činu, ktorý môže priniesť úrodu až stonásobnú.

Nedokonalá starozákonná teológia stavia človeka k svetu ako malého, nehodného, hriešneho, nízkeho, ktorý potrebuje prinášať obete, zadostučinenia, aby tak v sebe zachránil to jedine cenné a trvalé jadro. Práca je trestom. Svet je pre človeka nepriateľom. Boh Zmluvy je prísny. Mnohé z týchto pesimistických a životu nepriateľských názorov prešli aj do kresťanstva. Je to dan, ktorú platíme za titul Abrahámových dedičov a detí. Pri tomto chápaní sveta a života celá ľudská činnosť je predovšetkým sebazachraňujúca. Ostatní ľudia sú len rozšíreným predmetom môjho zápasu o spásu. Tu človek ešte nepozná ľudstvo, svoju príbuznosť s každým človekom, ba čo viac, s celým živým i neživým tvorstvom. Až učenie o jednom tele, ktorého sme údmi, o jednej cirkvi, ktorej hlavou je Kristus, o jednom viniči, na ktorom sme úrodné či plané ratolesti, o láske ku všetkým ľuďom, dokonca k nepriateľom, prináša zmysel všetkej ľudskej činnosti, aktívnej alebo pasívnej, skrytej alebo verejnej. Keď buduješ seba, prinášaš ovocie pre iných, a keď sa v jeho mene obetuješ pre iných, buduješ seba. Sú to dve stránky tej istej mince: Účasť na pohybe ľudstva, jeho raste a zdokonaľovaní až k podobnosti Kristovej.

Radosť z tvorby

Človek vďaka svojmu poznaniu a práci získal moc nad svetom. Napriek veľkému zneužitiu tejto moci, sebecku a otrávenej prírode kresťania nesmú rezignovať vo vzťahu k svetu a k ľuďom. Väčšina ľudí podlieha pokušeniu ísť si svojou pohodlnou, širokou cestou. Prijímať svet taký, aký je, a konzumovať všetko, čo život ponúka. Náš konkrétny prínos podľa Ježišovho vzoru by

mohol byť v tom, že sa dokážeme uskromniť v rovine bežných konzumných hodnôt len preto, aby sme prežívali hlbšiu radosť a objavovali a ukazovali cesty k nej. Podobne aj svoju slobodu nebude vyjadrovať a prežívať ako vládu nad množstvom hmotných vecí, ale skôr ako možnosť spokojnosti a šťastia v skromnosti a hlavne v oblasti duchovných hodnôt. Bude to istá abstinencia, najcennejšia tvorba, ktorá prináša požehnanie už tu na zemi každému, kto ju podstúpi, a stáva sa darom aj pre blížnych a pre spoločnosť. Keď správne pochopíme kresťanstvo, odpadne dilemma života aktívneho alebo kontemplatívneho, práca alebo modlitba, svet alebo Boh, ale podobne, ako to bolo u Ježiša, Boh bude vo všetkom a nado všetko a z našej strany pôjde len o hĺbku, pravdivosť a intenzitu "mnohotvárnej milosti Božej", ktorá sa prejavuje v našich myšlienkach, slovách a skutkoch.

Čo by nám, veriacim, mohlo presvietiť život na cestu, ktorá sa nám stráca ponorená do hmoty a odsúdená k nekonečnej a namáhavej práci?

1. Myšlienka, že Boh postavil svet pre nás, aby sme ho budovali. Sme stavitelia chrámu, ktorý je oveľa väčší než náš kostol. Sme robotníci na vinici, ktorá je oveľa širšia než moja rodina, obec alebo vlast.

2. Požehnanie vedomostí. Poznanie zákonitostí sveta a života, aby sme nekopali veľa základov, nestavali bez plánu a nebežali mimo cesty. Ide o účelné a múdre investovanie našich obmedzených ľudských energií, o zdravé telo, nakoľko to od nás závisí, a o spoznanie, ktoré prácu uľahčuje, robí radostnou. O to, aby nám aj popri poctivo odovzdanej práci ostal čas pre seba a pre ľudí.

3. Viera, že aj to temné, ťažké, bolestné a strgtové, čo musíme pretrpieť, má svoje miesto a opodstatnenie, hoci to v tejto chvíli nemusíme chápať, alebo vidíme pravý opak.

4. Vízia ďalekej budúcnosti, keď celé ľudstvo na tejto zemi bude zjednotené poznaním podstaty života, Boha a vzájomnou, všetko a všetkých objímajúcou láskou. Ja, nech už budem kdekoľvek, budem mať hrdé vedomie budovateľa tejto jednoty a účasti na nej.

Svet, ktorý v dohľadnej dobe nezmeníme

Stráca sa humánnosť. Sme stále menej ľuďmi. Sme už len zamestnancami, pracujúcimi, kupujúcimi, konzumujúcimi, veriaci, divádi, vojaci, anonymní spolutvorcovia tejto doby. Väčšina detí je pre zamestnanosť obidvoch rodičov okradnutá o ničím nezastupiteľnú osobu, plnú nehy, trpezlivosti a lásky. Nová generácia vyrastá v cudzom, chladnom svete, kde to najdôležitejšie je výkon, hlavná čnosť poslušnosť, kde človek sa stáva nie osobnosťou, ale iba osobou, členom kolektívy. Tak sme vyrástli a tak prežívame svoj život aj my, stále poháňaní, presviedčaní, vedení, manipulovaní. A predsa sa u mnohých ľudí stal priam zázrak. Tento svet ich nezomlel podľa svojich predstáv. Pri všetkom tom zatažení, rytme, kolotoči nachádzajú seba a to podstatné. To je veľký prínos a príklad veriacich ľudí. Ak nevieme a nemôžeme spomaliť rýchle tempo tejto doby, prehľbujeme sa, žijeme intenzívne, nachádzame miesto a čas pre Boha, na premýšľanie, kultúru a modlitbu a vedome uprednostňujeme človeka. Daň, ktorú treba zaplatiť za tento postoj, je rezignácia na prebytočný konzum. Tak nám ostáva čas a energia na tvorbu, ktorá i keď je skromná, je autentická, či je to v oblasti umenia, myslenia či zápasu o humánnejší svet. Je to

umenie žiť tak, aby môj prínos duchovne povznášal a obohacoval najprv mňa, mojich blízkych a cez nich sa stal mojím hrdým prínosom svetu.

Lenivosť na konci

Naša klasická morálka vyratúva sedem hlavných hriechov a lenivosť stavia až na koniec. Vieme, že sú aj iné tam nemenované vášne, ale lenivosť, neochota, strata zmyslu pre spoluprácu s Bohom a s ľuďmi je jedna z hlavných príčin duchovnej i hmotnej biedy. Ak sme sa ako národ ako tak naučili manipulovať s hmotou, máme ešte ďalekú cestu k odvahe študovať a myslieť, až to bolí, a ešte ďalej vo viere vytrvalo a múdro miest svoj ľudský údel ako vzácny dar a veľké poslanie.

Ora et labora!

Ubi amator, non laboratur. Et si laboratur,
labor ipse amator. /Sv. Augustín/

Volne preložené:

Modli sa a pracuj!

To, čo máme radi, nás nenamáha.

Ak predsa prichádza námaha, tak ju radi prijímame.

/Sv. Augustín/

BÁSEŇ NA OBRANU DETÍ

Básnik si dlhú chvíľu kráti pozorovaním

Vidí - v električke

elegantne sa vezú byrokrati,

nič v ruke,

či len čosi tenučičké.

Po tratoároch ľahké jazdy dupú

- ponáhľajú sa kancelárske sily.

A čím to krútia?

Podajteže lupu!

V prŕstekoch drobných - drobné
ridikulky.

Do dielní vážne miera opravári

a v oboch rukách čo to?

Povinní

sú so sebou si nosiť sústruh vari?

Akýže sústruh?

Čerstvé noviny.

Zrazu však -koho v dave

neuzrieme -

otrokov!

Ako?

Veď už neboli!

Sú zas.

A idú.

Každý vlečie bremä,

kráčajú naše deti do školy

Ó, toho, čo si myslí,

že je možné zmúdriť

tým večným prenášaním

múdrych kníh,

by mali každou múdrou knihou

po gebuli udriť -

nech potom povie nám,

či zmúdrel z nich!

Kompetentní!

Vám k jubileám - činky!

Výstredné?

Radšej bežné hocičo?

Tak dobre -

album!

A v ňom röntgenove snímky

chrbtíc tých malých

kníhnosičov!

Alebo pamätník -

a v ňom

môj výtvor jeden,

kde vravím opak toho,

čo sa v básniach dosiaľ rieklo.

Dospelí!

Detstvo nie je opustený eđen!

Tešme sa,

že je za nami to peklo!

Priznajme sa.
My po hodinke práce
sme umavení-
sem s tým štamprlíkom!
Od detí päť-šesť hodín, ba i viacej
sa vyžaduje v škole
vzorný výkon.

"Úradnú prácu robieval aj doma"
lekári po infarkte napíšu nám
do karty.
A každé dieťa každý večer čo má?
Domácich úloh nami infarkty.

Bývali štrajky, zvädzali sa boje -
čas práce
postupne sa podarilo skresat,
Čuj, dospelý!
Tých osem hodín tvoje
dieťa ti závidí dnes -
robí desať.

A denne musia deti zháňať voľačo
/pre prípad hluchých miest
v ich celodennej šichty/ -
výstrižok z latinských novín,
snímku poľskej strany Roháčov,
či panamu, čo nedostaneš nikde.

Voľný čas berieme im z ruky
akoby to bola puška,
a vraždou sa nám zdá byť
každé detské pestvo!
Sprisahalí sa rodina aj škola,
že nenápadne vezmú deťom
celé detstvo.

Dospelý človek robí, čo ho baví.
Geológ nemusí už vedieť,
kto bol Caesarovým kmotrom.
Ale to dieťa, čo sa nepripraví
zo šiestich náuk denne,
nazývame lošrom.

Dospelý, keď ho niekde oklamú,
sťažnosti píše, veci nahor ženie,
a dieťa známkuje,
keď škola málo mu dala-
a malo by dať ono škole vysvedčenie.

"Dost!"
čujem za ušami vlastné deti skučať.
"Tá báseň na obranu detí
dlhá je až beda - a bude proti nám,
keď v škole začnú nás z nej skúšať!"
Ach! Možné je aj to!
Už iba záver teda:
Po chrbte /čo sa od aktovky
skrivil v detstve tiež/
mi beží mráz, ako nás história
oklebetí - že žili,
boli takí ľudia raz,
čo boli otrokármi vlastných detí. 1/

Ľubomír Feldek
/Uverejnené bez súhlasu autora/

LAICIZMUS ALEBO LAICIZÁCIA?

Účelom tohto článku je naznačiť jeden z procesov, ktorý sa odohráva vnútri katolíckej cirkvi: nové ponímanie a nové "miesto" laika v katolíckej cirkvi. Dúfam, že môže vzbudiť účastnú pozornosť i nekatolíkov a nekresťanov - možno práve z týchto dôvodov.

Ide o proces zbližovania ľudí - a každý človek so zdravým myslením takýto jav privíta, pretože aj katolíci sú partneri v svetových dejinách, v ľudských zápasoch, v prehrách i nádejách.

Katolíckeho laika tu jeho cirkev naliehavo volá k zodpovednosti a službe celému svetu. Cesta katolíckej cirkvi k väčšej univerzálnosti a otvorenosti je jedným zo symptómov širšieho, "planetárneho" myslenia, v ktorom vidíme jednu z ciest záchrany z katastrof, čo vystupujú ako hrozivé mraky na horizonte myslenia čiastočného, technologického, ideologického, sebaistého a samospasiteľného.

1/ Poznámka redakcie k básni na obranu detí: Deťom sa nielen berie voľný čas a krivia chrbtice, ale už skoro 40 rokov sa im systematicky berie čo i len myšlienka na Boha. Výsledkom je otupená a nezorientovaná mládež, ktorá bude onedlho viesť našu spoločnosť. Cítíme spoločnú zodpovednosť a hľadáme východiská?

Aj keď ide o prehĺbenie vlastnej identity katolicizmu, ponúka sa týmto rozšírením bratská ruka - napriek všetkým prekážkam vnútorným i vonkajším - na vytvorenie spoločného diela s širším angažovaným prístupom k všeľudským problémom. Napriek všetkým svojim nedostatkom darovala katolícka cirkev svetu neoddiskutovateľné hodnoty duchovné, kultúrne a mravné. A domnievame sa, že máme na tomto poli veľké šance i dnes. Z týchto dôvodov a v tomto duchu vznikol tento článok.

Po krátkom pohľade do minulosti sa budeme venovať súčasnej problematike a z nej sa pokúsime načrtnúť perspektívy budúcnosti.

V najdôležitejšom prameni viery - Písme - sa slovo "laik" nevyskytuje. Len raz ako adjektívum, vecný prívlastok - obyčajný chlieb, ktorý sa odlišuje od chlebov posvätených^{/1/}. Oveľa častejšie sa hovorí o ľude /LAOS/ - filologicky má výraz rovnaký koreň, avšak je oveľa bohatší.

V 1. liste Klimenta Rímskeho /okolo roku 100 po Kr./ máme prvý doklad akéhosi rozlíšenia: V Starom zákone bol rád kňazov a rád laikov. Od 2. polovice 3. storočia označuje slovo laik stav odlišný od stavu klerického a mníšskeho.^{/2/} V 12. storočí je laik člen cirkvi, ktorý nemá nijakú právomoc. V dôsledku tejto dvojitej negácie vznikajú sekty, ktoré tieto rozdiely viacej alebo menej radikálne odstraňujú /v Čechách táboriti a i./. Neskôr to svojím spôsobom urobila aj reformácia.

Ale i vnútri katolíckej cirkvi sa deje premena -avšak nie vždy na jej dobro: Nerastie laickosť laika, lež povrchná svetkosť, a tá poznamenáva i hierarchiu. Neblahé rozdelenie však trvá: cirkev sa rozdeľuje na ovládajúcu a poslúchajúcu /alebo i neposlúchajúcu/, nadriadenú a podriadenú. Rastú ľahostajné masy a privilegovaná skupina. Namiesto rešpektu k autonómnym oblastiam laickým a "rehabilitácii" laika rastie zosvetšenie, splnenie života. V osvietenstve sa vytvára buržoázny ideál laika, ktorý v podstate trvá dodnes. Nie je to laikát, lež šedivá svetskosť, radikálna desakralizácia. Takže proti sebe stojí samospasiteľnosť cirkevná a samospasiteľnosť laicistická. Na škodu cirkvi i laikátu.

Radikálna desakralizácia priniesla mnoho zla. Keď nie je nič posvätné, tak nie je ani nič ľudské. Svet spočiatku zosvetštel, čo je v poriadku, ale potom začína zosvetárčievať do takej miery, že ho jeho vyznavači vyhlasujú za absurdný, človek sa v nom cíti osamelý, stratený, odcudzený atď. Zmena výrobných vzťahov ho nezmení.

Cirkev dlho nepostrehla svoju vlastnú nemoc. Jej tvárnosť prirodzene poznamenávajú ľudia, ktorí sú deťmi svojej doby. Fedálna štruktúra pretrvávala, jej nedostatky však cirkev necítila - a to ani v priemyselnej ére. Myslím, že kapitalizmus ju príliš hlboko nepoznamenal. Azda prvý si všimol potrebu obratu konvertita z protestantizmu - H. Newman.^{/3/} Jeho názory narazili na odpor, i keď ho Lev XIII. menoval kardinálom a sám urobil prvé krôčiky k uznaniu laikátu v cirkvi. Cirkevný zákonník z r. 1917 má ešte o laikoch dva kánony - 682: Laik má právo prijímať sviatosti z rúk kňazov; 683: Nemá nosiť klerický odev!

Veľký obrat prináša Pius XI. encyklikami Ubi arcano /1925/ a Quas primas /1922/. Boli to veľké myšlienky, ale zostali vlastne len pri činnosti laika, a to ešte zúžené na "účasť na apoštolské hierarchickom"; vlastná osoba laika nie je dostatočne

teologicky vyjadrená. Avšak tento prvý impulz mal značný ohlas v cirkevnom živote i v teológii.

Ovocie tejto aktivity vyzrelo na II. vatikánskom sneme. Ale ani tam nešlo všetko hladko. Pôvodnú VI. kapitolu konštitúcie o cirkvi - *Lumen gentium* - podrobili otcovia zdrvujúcej kritike, pretože navrhuje "hnutie kostolníkov a katechistov". Kapitola IV. O laikoch uvidela svetlo sveta až v tretej redakcii - po dvojročnej diskusii.⁷⁴ K tomu treba ešte pripočítať dekrét o apoštoláte laikov.⁷⁵ Nie je však možné na tomto mieste vysvetľovať celú náuku, ktorú koncil vyslovil, a to nielen v týchto dokumentoch, ale i na mnohých iných miestach.

Slová koncily našli pripravenú pôdu. Literatúra na túto tému je neprehľadná.⁷⁶ Ale i v praxi, v konkrétnom živote, veje nový duch. Aké sú príčiny tohto vývoja?

Je to politika, taktika? Politik to bude asi takto vidieť. Z toho však, čo sa povedalo a čo sa ešte povie, bude vidno, že takýto pohľad je skratový.

Je to túžba prenikať do nás? Keď si odmyslíme slovnú formuláciu, tak áno! Nemáme dôvod a nesmieme sedieť za pecou, keď ide o také vážne ľudské dianie.

Je to chuť získať inou cestou moc, ktorú cirkev stratila? Toto sa cirkvi predhadzuje, hoci by malo byť zjavné, že by si dnes s mocou asi nevedela dať rady. Takže po nej netúži. Nechceme svet dobyť /či dobiť/, ale posvätiť. Povedané laicky: Priviesť ho k rozumnému a progresívnemu poriadku.

Nie je takto cirkev poplatná všeobecnej laicizácii? Ak sa tým myslí zodpovednosť laikov za svet a cirkev, ich samostatnosť v ich doméne /rodina, veda, technika, kultúra, ekonomika atď./ - tak určite. Keby to malo znamenať laicizmus - t. j. absolútnu profánnosť - potom nie. Absolútna profánnosť sa blíži k profanácii, laicizácia klerikov by mohla susediť s klerikalizáciou laikov.

Je to nedostatok kňazstva, ktorý núti cirkev meniť svoj postoj k laikom, aby využila ich aktivitu ako náhradu? Tento zreteľ nemúsime vylúčiť, ako výslovne hovorí dekrét o apoštoláte laikov.⁷⁷ Je to však vnútorný vývoj, ktorý sa deje v cirkvi.

O čo teda vlastne ide? Je to sebauvedomenie laika? Aj to. Je to dospievanie? Nie je to najšťastnejší výraz, pretože často budoval polodetskú pýchu nekresťanov, akoby oni vyrástli z detských nahavičiek, kým veriaci v nich ešte stále trčia. Presne povedané: Je to sebauvedomenie cirkvi v laikoch. Laici nie sú mimo cirkvi, im nemá preto cirkev čo dávať. Nie sú ani tak "stavom v cirkvi" - ako skôr stavom cirkvi putujúcej v územiach, kde klerici ako veriaci nemajú prístup.

Veriaci i neveriaci budú asi musieť zmeniť viac alebo menej svoje ponímanie cirkvi. Boli, sú a ešte dlho budú veľmi pestré, na nepoznanie alebo na usmiatie pestré. Cirkev sa cíti - a musí cítiť - v laikoch i v hierarchii ako jeden Boží ľud: jeden Boh a Pán, jedna viera, jeden krst, jedna spása, jedna nádej, jedna láska. Spoločné povolanie a poslanie slúžiť svetu, vnútorne ho posvätiť a pomáhať cirkvi rásť.

Toto je spoločný základ. Ako sa už povedalo, sú pravda i špecifiká a vlastné polia činnosti. Laik nemá utekať zo sveta, ani sa nemá v ňom utopiť. Aj skrze neho je vo svete prítomný Kristus Veľkňaz, Učiteľ a Pastier.

Laik má v cirkvi a skrze cirkev zmocnenie a záväzok pokračovať v Kristovom poslaní v jednote s nástupcami Petra a apoštolov. Muži a ženy majú vo svete tvoriť spoločenstvo, bratstvo, majú mať vzájomnú úctu a plnšie medzilidské vzťahy. Im sa zverilo osobité správcovstvo "pozemských skutočností".^{/8/} Až takto dostáva slovo laik plný a nový význam: Nie je to niekto, kto je cudzí, vonkajší, neznalý, kto sa zbavil Boha a žije iba svetsky /alebo svetácky/. Mimo tohto priestoru možno povedať o laikovi asi málo; skôr len negatívne - ako apológiu profanitu. Laik teda berie túto profanitu ako danosť, ale premieňa ju na to, čím má byť ešte naviac. Má byť predsa soľou, kvasom, svetlom sveta. Má v Duchu obnoviť tvár zeme.

V novom obraze cirkvi sme všetci ochotní spolucítiť, spolupracovať, spolutvoriť. Neuzavrieme sa do geta, ale chceme mať účasť na nesmiernom diele všetkých bratov pri záchrane sveta, oslobodzovaní od každého otroctva, vonkajšieho i vnútorného, chceme byť pri vyslobodení človeka, zväčšení dôstojnosti jeho života a pri jeho konečnej sebarealizácii v Bohu.

Táto jednota bytia a činu je najhlbším prianím katolíkov, kresťanov a všetkých, čo majú šľachetné srdce. Treba ešte veľa vykonať pre tieto ciele. Biskupská synoda v Ríme r. 1985 už vytýčila niektoré úlohy a synoda r. 1987 bude celá venovaná laikom.^{/9/} Treba pohnúť duchovnými dejinami novým smerom.

- /1/ 2 Sam 21,5.
- /2/ 1 Klem 40, 6.
- /3/ H. Newman, On Consulting the faithful in matters of doctrine, 1858.
- /4/ 17. 11. 1964.
- /5/ Apostolicam actuositatem 18. 11. 1965.
- /6/ Z významnej literatúry: Y. Congar: Jalons pour une théologie du laicat. Paris 1964. - J. Guittou: L'Eglise et les laïcs. Paris 1963. - K. Rahner: Schriften III /1956/. - H. Urs v. Balthasar: Christlicher Stand. Einsiedeln 1979. - Celé číslo Internationale katholische Zeitschrift 5/1985.
- /7/ AAJ.
- /8/ Výraz propagoval G. Thils: La théologie des réalités terrestres. Louvain 1947.
- /9/ De vocatione et missione laicorum in ecclesia et in mundo... 1985. - Pridajme ešte kánony 204 - 231 nového cirkevného zákonníka /1983/.

Josef Zvěřina, Praha
/Uverejnené bez vedomia autora/

PREHLBIŤ SPOLUPRÁCU

Nehierarchická zložka cirkvi, tzv. laici, vždy mala svoje pevné miesto a poslanie v cirkvi:

Kristus svojich najbližších spolupracovníkov vyberal z radov "laikov" ochotných prijať každodennú námahu znovuzrodenia.
/Mt 4,18-22; Lk 5,27-32/

Prvotná cirkev, ako čítame v Skutkoch a listoch apoštolských, pevne stála v tých cirkevných obciach, kde sa našli obetaví a horliví "laici".

Proces kvantitatívneho i kvalitatívneho vzrastu v cirkvi napredoval vždy iba v úzkej spolupráci oboch zložiek veriacich - hierarchickej a nehierarchickej. Túto skutočnosť zdôraznil aj II. vatikánsky koncil všeobecne a špeciálne v pastorálnej konštitúcii *Gaudium et spes* /O cirkvi v dnešnom svete/ a v dekrété *Apostolicam actuositatem* /O apoštoláte laikov/. To boli významné impulzy pre súčasný nárast nevšednej aktivity veriacich a širšie, všeobecné pochopenie Kristových slov: "Chodte teda, učte všetky národy... zachovávať všetko, čo som vám prikázal! A hľa, ja budem s vami po všetky dni až do skončenia sveta!" /Mt 28,19-20/

Uvedomujúc si tento fenomén, špecifický nielen pre dnešnú dobu, pápež Ján Pavol II. /ako je už známe zo správ vatikánskeho rozhlasu, z katolíckej tlače a z rôznych materiálov a informácií/ ohlásil, že najbližšia biskupská synoda na jeseň roku 1987 sa bude zaoberať úlohami a postavením laikov v súčasnej cirkvi a vo svete.

V cirkvi na Slovensku sa už dlhší čas prejavovala a v mnohých prípadoch aj uskutočňovala túžba po hlbšej, neformálnej spolupráci "laikov" a kňazov. Ukazuje sa, že táto spolupráca je zvlášť potrebná medzi kňazskou zložkou cirkvi a rodinami. Nielen preto, že rodiny majú potenciálnu možnosť poskytnúť deti pre duchovenskú, službu, ale predovšetkým preto, že úloha a poslanie rodiny sú v mnohých smeroch nezastupiteľné, a nekompetentné zásahy do rodinného života majú často za následok stagnáciu alebo úpadok manželstiev a rodinných vzťahov.

Napriek rôznym pozitívnym snahám zo strany slovenských biskupov a kňazov, rodiny pocitujú nedostatočnosť a niekedy aj nekvalifikovanosť pastoračnej práce s nimi. Na základe rôznych skúseností, diskusií a rozhovorov vzniklo niekoľko neúplných podnetov k takejto spolupráci, ktoré tu uvádzame v hlavných črtách:

1. Vypracovať a naliehavo presadzovať spôsob systematickej neformálnej spolupráce diecéznych biskupov - a tak isto kňazov v jednotlivých farnostiach - so skúsenými veriacimi rodičmi, s rodičmi-odborníkmi v rodinnej problematike /lekármi, psychológmi, pedagógmi, sexuológmi.../ a rodinnými spoločenstvami.

2. V rámci tejto spolupráce uvádzať do života rodín tzv. "pastoráciu jednoty", ktorá by bola zameraná predovšetkým na prehĺbovanie duchovného a posväcovanie profánneho života rodiny ako celku /manželia, manželia a deti/, a nie iba jednotlivých členov rodiny izolovane.

3. Malé spoločenstvá veriacich presadzovať ako integrálnu a prirodzenú súčasť cirkvi dneška do vedomia všetkých vrstiev a zložiek cirkvi a spoločnosti.

4. Hierarchická cirkev by sa mala oficiálne zasaďovať za práva, umožňujúce rozvoj a upevňovanie rodinných vzťahov /právo na primeranú prácu a pracovnú dobu žien, právo na náboženskú výchovu, právo na spájanie odlúčených členov rodiny.../ a vystupovať proti diskriminácii v zamestnaní a vo verejnom živote /aj u konkrétnych osôb/.

5. Pri odborných pohľadoch aj biblicky zdôvodňovať význam, úlohu a poslanie rodiny.

V prehíbenej a užšej partnerskej spolupráci medzi rodinami /veriacimi všeobecne/ a biskupmi a knazmi sa naskytuje ďalšia možnosť intenzívnejšej účasti ľudí dobrej vôle na budovaní kráľovstva Božieho vo svete /teda aj v každom jednotlivcovi/, ku ktorému nás Kristus všetkých povoláva.

Poznámka: Redakcia prosí čitateľov, aby jej poslali svoje námety, názory, skúsenosti /aj negatívne/ a návrhy na spoluprácu rodín /všeobecne laikov/ u nás s knazmi a cirkevnou hierarchiou.

TURÍCE '87 - ŠAŠTÍN - OTVORENIE MARIÁNSKEHO ROKA

"F. dostná chvíľa nám vždy vtedy nastáva,
keď Matka Šaštínska zvonmi nás zvoláva..."

Na turíčnu nedeľu bola naša národná svätýňa v Šaštíne opäť svedkom hlbokej duchovnej radosti.

I napriek niektorým opatreniam /na východnom Slovensku niekoľko dní pred púťou brali technické preukazy od autobusov patriacich JRD a telovýchovným jednotám/, pútnici zo všetkých končín Slovenska už v sobotu večer zaplnili baziliku a priestranstvo pred ňou a v celonočnom bdení v modlitbách očakávali slávnosť Turíc ako kedysi na prvé Turíce, keď sa zrodila cirkev. Dnes naša miestna cirkev na Slovensku tak ako aj cirkev na celom svete s dychtivou túžbou očakáva svoju obnovu: "Vyšli svojho Ducha, Pane, a všetko bude pretvorené a obnovíš tvárnosť zeme!"

Kde inde očakávať Ducha Svätého, ako u Márie! Veď ona, ako predobraz cirkvi, prvá počula prísľub: "Duch Svätý zostúpi na teba a sila Najvyššieho ťa zatieni"... A aj vtedy, keď Duch Svätý zostúpil na apoštolov, bola spolu s nimi.

Je preto príznačné, že práve na Turíce určil Kristov námestník začiatok Mariánskeho roka, v ktorom celá cirkev, ťažko skúšaná zvnútra i zvonku, prichádza k Márii hľadať svoju podobu a vzor, aby uskutočnila obnovu v Duchu Svätom.

Táto púť mala svoju veľkú predohru: V sobotu ráno navštívila šaštínsku baziliku Matka Tereza. Zastavila sa u našej Sedembolestnej Matky. Táto drobná žena dokázala pohnúť svetom, lebo mu ukázala, čo je autentické kresťanstvo. Zúčastnila sa na obete svätej omše a po nej mala krátky príhovor v chorvačtine. Jednotlivým slovám sme nerozumeli, a predsa sme jej rozumeli - ako vtedy, na prvé Turíce. Pretože reči, v ktorej ona hlása evanjelium, musí rozumieť každý. Keď prechádzala bazilikou, mala v ruke kyticu nezábudok, čo jej podalo malé dievčatko. V tej ruke, ktorá toľkým biednym poskytla útechu a pomoc. Je to náhoda, že prišla k nám? Nie, je to vynikajúca Božia réžia, ktorá ju k nám poslala. Jej prítomnosť mala Slovákom pripomenúť, ako treba robiť pravý apoštolát; akú lavínu lásky možno spustiť aj malou, slabou rukou. Škoda, že bola u nás tak krátko a že len tak málo ľudí vedelo o jej príchode. Pogobede už iba fotografie pripomínali prichádzajúcim pútnikom ranajšie chvíle s ňou. Pútnici pri nich v tichosti postáli a potom mlčky vstupovali do baziliky.

Celý večer sa až do polnoci takmer nepretržite niesol v znamení slávenia Eucharistie. Noc až do piatej hodiny patrila adorácii, modlitbám a spontánnemu programu pútnikov. Mladí sa tento raz nedelili na skupiny, ktoré by sa striedali vo vedení programu, ale naladili si gitary a "zladili sa" k spoločnému programu. Spevy striedali modlitby - adorácie i prosby.

Atmosféru púte dopĺňali symboly putovania - kríže, zhotovené v lese s kyticou kvetov, transparent "Mária nesklame", portrét sv. Otca, nakreslený uhľom i transparent s nápisom "Mariánsky rok 87/88" s namalovanou postavou nazaretského Dievčaťa. Mnohé skupiny prešli veľký úsek cesty pešo. To sú prvky, ktoré ukazujú, s akou disponovanosťou sem pútnici prišli. Nočná modlitba sa bazilika pripomínala Večeradlo, očakávajúce silu Ducha Svätého.

Charakteristickým znakom prvých Turíc bol koniec strachu. Aj my sme ním spútaní ako vtedy apoštoli. Svet čaká naše svedectvo, ale my sme utiahnutí za zatvorenými dverami. Bojíme sa, že sa prezradíme, že nám nebudú rozumieť, že sme iní ako ostatní. Preto nám dnes Ježiš opäť dáva svoju Matku - dáva nám ju prostredníctvom svojho námestníka tu na zemi, aby sme boli s nou ako kedysi učeníci vo Večeradle pri očakávaní Ducha Svätého.

Aj na tejto púti bolo vidieť, že je strach na ústupe. V sobotu večer dvojica strážcov poriadku - uniformovaný príslušník s pomocníkom - prišiel medzi mladých ľudí, ktorí v malých skupinkách sedeli na priestranstve pred bazilikou a ticho hrali a spievali. Pristúpili k jednej zo skupín, aby ich legitimovali. Keď to okolité skupiny videli, dali sa do pohybu - ale nebežali preč, lež naopak, posadali si bližšie okolo tejto skupiny, ďalší si ich obstali a vytvoril sa veľký kruh. Chlapcovi, ktorého vyzvali, aby predložil občiansky preukaz, piesňou pripomenuli, že je povolaný vydávať svedectvo: "Nech slnko svieti, kde si ty... Nech ožiari celú zem a všetko zlé nech v dobré zmení... Stan sa soľou, stan sa kvasom chleba nového... stan sa sviecou, ktorá svetlom Božím žiarit smie. Nech slnko svieti, kde si ty!" Strážcovia poriadku sa v tomto kruhu necítili dobre a keď odchádzali, mohli ešte vidieť, ako sa im nechtiac podarilo mládež pred bazilikou zjednotiť, lebo kruh a spoločný spev tam zostal.

A v noci sa celá bazilika odvážne modlila za mnohé bolesti našej krajiny.

Mnohí sa dozvedeli, že na Slovensku jestvuje mesto bez kostola. Je to Nová Dubnica. - A už sa vznášali k nebu modlitby za kostol v Novej Dubnici.

Zneli tu aj modlitby za prítomného kňaza Javorského, ktorého odsúdili na 8 mesiacov väzenia, pretože údajne slúžil sv. omšu v súkromí.

Potom mládež potleskom pozdravila otca biskupa Jána Chryzostoma Korca, ktorý bol tiež prítomný v noci v bazilike. Sila potlesku prezrádzala, že mladí ľudia o ňom vedia. No iste boli i takí, ktorí sa až teraz dozvedeli, ako Boh pripravoval našu prítomnosť už vtedy, keď ešte len začínalo prenasledovanie cirkvi u nás. Vtedy bol mladý bohoslovec Ján Korec s ostatnými odvezený do pracovného tábora na prevychovanie. Ako 26-ročný mladík bol potom tajne vysvätený za kňaza a o rok na to bol vysvätený za biskupa. Božia prozreteľnosť vedela, čo robí, keď nám dala tento dar. A mladí ľudia sa nebáli tento Boží dar prijať a hlásiť sa k nemu.

Turíčne ráno svitlo pri slávení Eucharistie. Sväté omše pokračovali nepretržite celé dopoludnie a o pol jedenástej vyvrcholila púť slávnostnou svätou omšou, ktorú celebroval otec biskup Július Gábriš s viacerými kňazmi. Jeho prítomnosť bola ďalším silným prvkom tejto púte. Náš otec biskup hoci so slabnúcim telesným zrakom stále jasnejšie vidí cestu, ktorú nám v tejto dobe dáva Boh - cestu cez Máriu. Toto nám prišiel povedať pri zahájení Mariánskeho roka vo svojom príhovore. /Vychádzal v nom zo Sorokinovej periodizácie dejín, podľa ktorej po teokratickom období nastupuje antropokratické a po ňom naturalistické, ktoré spravidla končí katastrofou. Podľa otca biskupa Gábriša sa svet nachádza v treťom období. Treba sa vrátiť k Bohu, utiekať sa k Matke Božej a tak zachrániť svet pred skazou./

Lonedávna, ako si to pamätá celé okolie, hlavná púť v Šaštíne bývala práve na Turíce. Či to nebola azda pre naše malé Slovensko historická príprava tohto dňa - prvého dňa Mariánskeho roka? A pre tento deň a toto miesto bolo toho až nápadne veľa pripraveného. Preto možno právom tvrdiť, že Mariánsky rok sa stal pre veriacich na Slovensku veľkým zdrojom mravnej i činorodej energie v úsilí o spoločné dobro cirkvi.

BEZ KOMENTÁRA

Československý zväz telesnej výchovy Okresný výbor v Prešove

Určeným T J

V Prešove 29. 5. 1987

Zn.

Vec: Využitie autobusov TJ.

Upozorňujeme Vás, že autobusy ktoré sú vo Vašom vlastníctve, alebo v užívaní, prenájme ap. slúžia v prvom rade na zabezpečenie telovýchovného a športového procesu. Pokiaľ máte nami povolenú vedľajšiu hosp. činnosť môžete autobusom vykonávať prepravné služby len v súlade so záujmami socialistickej spoločnosti. Preto Vás dôrazne žiadame, aby ste neuskutočňovali jazdy Vašími autobusmi v nižšie uvedených termínoch a trasách:

1. 14. 6. 1987	Košice a okolie
2. 13.-14. 6. 1987	Banská Bystrica a okolie
3. 4. - 5. 7. 1987	Levoča a okolie
4. 18.-19. 7. 1987	Gabolto
5. 27. 7. 1987	Kluknava
6. 23. 8. 1987	Lutina
7. 13. 9. 1987	Prešov

Ďalej Vám oznamujeme, že v súlade s doporučením odboru dopravy ONV, jazdy do Východnej v dňoch 4.-5. 7. 1987 môžu byť vykonané len pri preprave umeleckých súborov.

V prípade, že dostaneme hlásenie o nerešpektovaní týchto pokynov, vydáme Vám zákaz vykonávať prepravnú činnosť pre iných odberateľov.

So súdružským pozdravom

podpis
Ing. Alexander Koval'
vedúci ekonóm OV ČSZTV

pečiatka:
Československý
zväz telesnej výchovy *
Okresný výbor Prešov

podpis
Marián Frohmann
tajomník OV ČSZTV

MŔTVA VIERA

/K úvahám Mať alebo byť/

"Nesmieme si myslieť, že Boh je podobný zlatu alebo striebru alebo kamenu, dielu ľudského umenia a dôvtipu" /Sk 17,29/

Čo je viera? Je to prijatie niečoho ako pravdivého preto, že nás o tom informuje nejaká autorita alebo človek, o ktorom sme presvedčení /máme skúsenosť/, že hovorí pravdu. Okrem toho je to presvedčenie, že v spoločnosti alebo v prírode nastanú isté javy v dôsledku pôsobenia istých príčin /vysoký tlak - bude pekné; veríme, že novorodené dieťa bude hovoriť, chodiť a pod./. Už z toho vyplýva, že bez viery v živote neurobíme ani krok. Každé podujatie je spojené s vierou v jeho úspech. Platí to nielen o jednotlivcovi, ale aj o spoločenstve ľudí. Mnohí tvrdia, že chcú pripraviť pre ľudstvo lepšiu budúcnosť - vyjadrujú svoju vieru, že ak sa budú usilovať, ich deti sa budú mať lepšie. Komunisti veria v možnosť vybudovať komunistickú spoločnosť a pod.

Naše náboženské presvedčenie, ako sme uviedli v predošlej úvahe /Viera z 13. 1987/3 Rodinného spoločenstva/, je vierou autorite. Uverili sme Kristovi, že je sľúbeným Mesiášom, lebo jeho príchod bol dlho pripravovaný, predpovedaný a on svojím účinkovaním transcendentným /nie ľudským/ charakterom svojho poslstva /lásky a chudoby/ a zmŕtvychvstaním, tieto predpovede potvrdil. Máme na to hodnoverných a spoľahlivých svedkov. Všetci apoštoli ako očití svedkovia jeho života, smrti a zmŕtvychvstania za túto pravdu obetovali svoje vlastné životy /okrem sv. Jána/. "Naša viera /teda/ nie je podrobenie sa nezvratnému dôkazu, ale pričlenenie k osobe, ktorej úplne dôverujeme. Táto dôvera je rozumná, rozumne zdôvodnená" /Joly: Čo znamená veriť/. A súčasne je jasné, že nie sú a nemôžu byť nezvratné dôkazy proti našej viere. O takzvanom vedeckom pokuse materialistov také dôkazy vyrobiť sa v tomto časopise už hovorilo.

Dotkneme sa ešte jedného "dôkazu", na ktorom budoval K. Marx: Feuerbachovej teórie projekcie; na nej Marx postavil svoju ópiovú teóriu. Feuerbach vychádzal z toho, že náboženstvo /viera v posmrtný život/ je založená na pochopiteľných ľudských želaniach a potrebách, konkrétne na inštinkte po šťastí, čo je samo osebe produktom snahy človeka o sebazáchovu. Ľudská fantázia vytvára Boha a jeho nebo jej pripadá ako realita. Táto úvaha je založená na logickom omyle /H. Küng: Večný život/. Totiž veci okolo nás nie sú len preto, že si to my prajeme, a tiež nie je pravda, že niečo nemôže existovať len preto, že si my želáme, aby to jestvovalo. Ak bolo povedané, že Boh je produktom žiadaného myslenia, to nehovorí vôbec nič o jeho existencii ani o neexistencii.

Kresťan má teda všetky dôvody veriť v Krista ako posla neba a na tejto viere rozvíjať svoju pozemskú aktivitu. Nemusí sa, ako to mnohí formulujú, neustále vracieť k dôkazu /podpore/ takto prijatej viery; okrem iného mu to berie sily potrebné na činný život vo viere. Samozrejme, vzniká ihneď oprávnená otázka prečo, pri existencii spomínaných dôvodov, je toľko ľudí, ktorí túto vieru odmietajú /možno je to jeden z vážnych dôvodov pre spochybňovanie presvedčenia u iných/. Táto otázka nie je zďaleka

vedľajšia v kontexte tejto úvahy a budeme jej v ďalšom venovať trochu pozornosti.

Už sme spomínali v predošlej úvahe o viere, že Kristus prišiel do doby unavenej bezradnosťou, presýtenej nespravodlivosťou, do doby, v ktorej chudobných, sluhov, otrokov i verejnú povážoval za menej dôležitých /nespomíname teraz transcendentné dôvody príchodu Krista/. Jeho poslanstvo chudoby /univerzálnej/ lásky prišlo, pre väčšinu ľudí, ako dávno očakávaná manna a vieme dobre, že už apoštolom sa podarilo založiť mnoho cirkevných obcí. Obdobie stredoveku sa celé /v európskych i v mnohých mimoeurópskych krajinách/ nieslo v kresťanskom duchu. Čo sa stalo, že sa v Kristovej komunite najprv vytratila jednota a neskôr nastal proces priamej negácie kresťanského presvedčenia?

Vidíme dve hlavné príčiny tohoto procesu. Jedna ôramení hlboko v histórii kresťanského sveta. Pri rozširovaní Kristovej náuky boli problémy s prepojením starej zmluvy s novým poslanstvom. Pre novú cirkev - kresťanov, ťažisko viery bolo v Kristovom poslanstve. Židokresťania však museli prekonať ťažkú transformáciu. Pripomíname, napríklad, boj sv. Pavla za zrušenie obriezky. Ústrednou témou v živote prvých kresťanov bol život Krista, ich snahou bol život podľa dobrej zvesti - evanjelia. Vzdávali sa majetku, vstupovali do služieb blíženskej lásky a pod. Nejestvovali oporné body, formálne ukazovatele, ktoré by niekoho robili kresťanom z tej čirej skutočnosti, že ich naplnil. Neskôr sa stalo presne to. Cirkev sa rozrástla, upevnila sa pastoračná činnosť a 19. storočie zaznamenalo jav, ktorý je principiálne v rozpore s Kristovým poslanstvom - prejav litery zákona nad jeho duchom. /I dnešný Katechizmus pre deti na otázku, ako sa pozná kresťan katolík, odpovedá: "Že som kresťan - katolík vyznávam zvlášť tým, že 1. sa prežehnávam, 2. po katolícky sa pozdravujem a do kostola chodievam." Znie to divne, ale tak sa deti učia! A mnohé z nich sa s touto náukou viac nestretnú/. K čomu to viedlo, to podrobne rozoberá F. Heer v knihe Bohatší život. Viedlo a vedie to k mŕtvej viere, k nesprávnemu vzťahu k Bohu, k oddeleniu náboženského od civilného života. Viera sa tu stáva kultúrou, ktorá sa u väčšiny ľudí pestuje len tak okrajovo, hlavne konzumne. Príchod do divadla /kina/, kde sa pozrie predstavenie, a návrat do bežného života bez toho, aby ho stretnutie s kultúrou ovplyvnilo. Mnohí veriaci idú do kostola /pre istotu/, ale s Kristom sa nestretnú, neurobia mu miesto vo svojom vnútri, aby tam vstúpil a zostal. A tak sa náboženský život odohráva v kostole a civilný inde a podľa iných zásad. A ak sa tie dva životy neprekývajú, sme svedkami javu, ktorý vyvoláva u veriacich rozčarovanie, u vonkajších pozorovateľov nedorozumenie. Namiesto lásky k Bohu a blížnemu sa tu pestuje /len/ strach zo zatratenia, ak by sa nesplnili formálne normy, ktoré sa v posledných storočiach podrobne rozpracovali. Služí Bohu /ako?/ preto, lebo ak to nebudem robiť, budem ztratený. Nestihne ma to, ak sa budem positiť /mäso/, ráno večer sa modliť, v nedeľu a vo sviatok sa zúčastním na bohoslužbe atď. Ale to je /potrebné/ pramálo! To je len štart, ak si odmyslíme sebeckosť takejto postoja. Tieto formálne oporné body /malo by ich byť čím menej/ by mali slúžiť ako včelí plást, ktorý sa má vyplniť medom. A keď treba zbierať! To je život viery. Ako sa "med" zbiera, to musí v tvoroch so slobodnou vôľou, so schopnosťou milovať vyplývať z ich individuality. Vkladať treba skôr motív ako podrobný návod.

Druhá príčina súvisí s týmto vývojom a jej dôsledkom je, že pri pohľade zvonku viera mnohým pripadá ako anachronizmus. Veď

veriaci žije ako my, len v nedeľu sa ide pomodliť. V jeho živote necítiť život Boha. Taká viera nestrháva, dokonca ani nie ako alternatíva k zblúdenému životu. Prečo? Človek v reálnom živote je nútený žiť život v slede príčina-následok. Vie, že ak nezaseje, nebude žať. Tento skúsenostný prvok, ktorý bol v kontakte s Bohom Starej zmluvy bežný, sa ponechal v civilnom živote a tam funguje. Ale roľník už nehľadá Boha ako pomocníka v svojom boji s počasím a s nemocami dobytka. Osobného Boha tu nahrádza moderná agrotechnológia /slovo roľník sa môže zameniť za ľubovoľnú inú profesiu/. A čo s Bohom, ak človek na dušu nemyslí? Cez deň robí, večer sa zabáva /alebo robí okolo domácnosti/. Ak mu ho netreba v boji s nepriateľom, v boji o uplatnenie sa v živote, načo teda? Z tohto postoja vyplýva absurdnosť viery mnohých kresťanov. Taká viera sa ľahko stráca, načo by aj bola? Veď človek rýchle zistí, že ak ho niekto udrie, "jeho" Boh tú facku nevráti. A on iné nehľadá. Chce pomocníka /sluhu/, ktorý by plnil jeho želania. Žiť vieru pre živého Boha, to nie! Taký Boh, je podľa F. Heera, mŕtvy. Áno, ľudia zabíjajú v sebe Boha, ktorého si predtým sprojektovali do seba /vytvorili/ podľa vlastných predstáv, a keby bol Feuerbach myslel na takého Boha, nemýlil by sa. Je to jednoducho fetiš, ktorý má uspokojiť jeho pozemské túžby. Kdeže tu má miesto vyššie poslanie človeka, jeho duchovný rozmer! Tento "mŕtvy Boh má v živote svojich vyznavačov rôzne reálne funkcie. Uspokojuje ich túžby, pomáha im zabývať sa v ríši priání a snov, odkiaľ vylúčia ako zlé, nepriateľské a diabolské všetko, čo im je nejako nepríjemné, nepohodlné, nezrozumiteľné a nebezpečné... Zbavuje ich tlaku zodpovednosti, správneho vedomia a svedomia a všetko je potom až príliš jednoduché. Stačí, že sa človek zaviazal plniť asi tucet predpisov a pravidiel a je mu jasné, ako správne žiť a ako získať večný život... Ich ponímanie života a ich svetový názor je úplne egocentrický, pesimistický a statický..." /F. Heer, Bohatší život/.

Tento postoj je náboženstvo na úrovni inštinktov, napĺňanie prirodzených túžob človeka, ktoré má umožňovať nejaká vyššia sila. Boh je tu pomocníkom na zabezpečenie života v spôsobe mať. Z predošlých úvah však vyplynulo, že človek potrebuje výživu z viery pre inú sféru svojho bytia, sféru, ktorá je nad deliacou čiarou, a že jeho duchovný rozmer sa nedá substituovať inštinktívnymi hnutiami.

Boh je objektívne Bytie, zjavil sa v dejinách, a toto Bytie nemožno zamieňať za jeho obraz v našom vedomí, obraz, ktorý má len meno Boh. Správny obraz Boha sa v nás musí neustále konfrontovať s originálom. Ako? Posolstvo poodchýlilo dvere na nahliadnutie; cestou k dverám je hlavný bod Kristovej náuky - láska. Kto chce nazrieť ďalej, musí ísť po tejto ceste, ináč si zamieňa reálneho Boha za niečo iné, za mŕtveho Boha, blúdi a je nešťastný. Cesta z toho pekla existuje, len treba mať odvahu ju hľadať. Ako? O tom v ďalšej úvahe: Živá viera.

PREČO VERIA PRÍRODOVEDCI

Je veľmi rozšírená mienka, že ľudia prírodovedy sú vo všeobecnosti agnostikmi a že prírodoveda vzdaňuje od Boha. Koľko je pravdy na tejto mienke?

Možno poukázať na to, že vždy boli - a stále sú, vynikajúci prírodovedci, ktorí v rámci ľudskej skúsenosti ako prírodovedci pozitívne verili v Boha. Jeden prieskum urobený pred päťdesiatimi rokmi medzi 398 vtedajšími najslávnejšími prírodovedcami ukázal, že len 16 z nich sa označilo za neveriacich a 15 za agnostikov, ale 367 za veriacich.

Ešte zaujímavejšie a užitočnejšie je vyjasniť si, prečo mnohí prírodovedci včerajška a dneška nielenže pokladajú vedecký výskum vykonaný podľa striktných zákonov za zlučiteľný s čestným a radostným uznaním jestvovania Boha, ale sú presvedčení, že oboje sa môže šťastne dopĺňať.

Z úvah, ktoré často sprevádzajú ich prírodovedecké úsilie ako duchovný denník, bolo by možné ľahko spoznať, ako sa tu prekrývajú dva prvky: Na jednej strane už výskum vo veľkom i v malom vykonávaný s tou najväčšou striktnosťou ponecháva vždy priestor na ďalšie otázky v procese bez konca, ktorý odкрýva v skutočnosti nekonečnosť, harmóniu a účelovosť, stránky, ktoré by sa nedali vysvetliť náhodou ani čisto prírodovednými prostriedkami. Na druhej strane k tomu pristupuje neignorovateľné pýtanie sa na zmysel, na vyšší rozum, áno, na čosi a či kohosi, kto je schopný uspokojiť vnútorné potreby, ktoré dokonca ten najnáročnejší pokrok prírodovedy, veľmi ďaleký od toho, aby ich spĺňal, ešte vyostreje.

Vidíme teda, že prechod k náboženskému rozhodnutiu sa nastáva sám osebe nie pre pôsobenie experimentálno-prírodovedeckej metódy, ale pre pôsobenie elementárnych filozofických princípov, ako princípu príčinnosti, princípu účelnosti, princípu dostatočného dôvodu, ktoré prírodovedec ako človek aplikuje v dennom kontakte so životom a s bádanou skutočnosťou. Postavenie prírodovedca ako predného posla moderného sveta, ktorý prvý tuší čosi nesmierne zložité a súčasne neobyčajne harmonické v skutočnosti, ho robí privilegovaným svedkom oprávnenia náboženskosti, človekom, ktorý môže ukázať, že akceptovanie transcencie nijako nenarúša autonómiu výskumu a nijako neprekáča jeho zacielenosti, ale naopak, povzbudzuje jedno i druhé prekročiť svoje hranice a v tom zjavovať tajomstvo človeka.

Keď k tomu uvážime, že rozšírený obzor výskumu, predovšetkým pokiaľ ide o pramene života, nastoľuje dnes znepokojujúce otázky v súvislosti so správnym využívaním výdobytkov prírodovedy, nesmieme sa čudovať, že sa prírodovedci čoraz častejšie dožadujú bezpečných mravných kritérií, ktoré by mohli uchrániť človeka od akejkoľvek svojvôle. A kto, ak nie Boh, môže konštituovať mravný poriadok, v ktorom by sa sústavne chránila a podporovala dôstojnosť človeka - každého človeka?

Koniec koncov, kresťanské náboženstvo tak, ako nemôže pokladať za podložené isté manifestovanie ateizmu a agnosticizmu v mene prírodovedy, ukazuje sa práve také rozhodné i v odmietaní výrokov o Bohu, ktoré nevychádzajú zo striktne rozumovo zdôvodniteľných foriem vyjadrenia.

Tu by bolo veľmi dobre si vypočúť, aké dôvody vedú veľmi mnohých prírodovedcov k pozitívnemu konštatovaniu jestvovania Boha, a všimnúť si, aký osobný vzťah k Bohu, k ľuďom a k veľkým problémom a najvyšším hodnotám života im tie dôvody prináša. Ako často môžu byť mlčanie, meditácia, tvorivá predstava, pokojný odstup od vecí, sociálny význam objavu a čistota srdca mocnými činiteľmi otvárajúcimi svet zmyslových obsahov, ktoré nemôže nechať bez povšimnutia nik, čo kráča vpred s takou úprimnosťou a láskou k pravde.

Chceme tu poukázat iba na jedného talianskeho vedca, ktorý zomrel pred niekoľkými rokmi, na Enrica Mediho. Ten vo svojom vy-
stúpení na Medzinárodnom katechetickom kongrese v Ríme roku 1971 povedal:

"Vravím mladíkovi! Pozri, tamto je nová hviezda, galaxia, neutrónová hviezda vzdialená od nás sto miliónov rokov. A predsa tamojšie protóny, elektróny, neutróny, mezóny sú celkom také isté ako v tomto mikrofóne... Identita vylučuje pravdepodobnosť. Čo je identické, nemôže byť pravdepodobné... Jestvuje teda príčina mimo priestoru a času, vládkyňa bytia, ktorá bytiu dala také bytie. Tá Príčina je Boh... Bytosť, ktorá - vedecky povedané - urobila, že veci vo vzdialenosti miliardy svetelných rokov sú identické, jestvuje. A identických častíc v univerze máme desať na osemdesiatu piatu... Či chceme počuť spev galaxie? Keby som bol František Assiský, hovoril by som: Ó, galaxie nekonečného neba, chváľte môjho Pána, lebo je všemohúci a dobrý! Ó, atómy, protóny, elektróny, ó, spev vtákov, ó, šepot lístia a vzduchu, staňte sa modlitbou v ľudskej ruke, spievajte chválo-spevy na Božiu slávu!"

/Z príhovoru Jána Pavla II. na všeobecnej audiencii vo Vatikáne 17. 7. 1985. Podľa L'Osservatore Romano, Wochenausgabe in deutscher Sprache, 30 - 31/1985/

/NEJEN ŽEN I/ OBŽALoba MUŽU

Stále nemohu nájsť ten pravý stimul k napsaniu svojho názoru k interrupčnému zákonu. Zdá sa mi, že vše podstatné bolo rečeno v obratne, správne a vecne rozestavených stanoviskách tých, kto vehementne s novým zákonom nesouhlasí. Nicméně stále se ptám, kam jsme se, lidstvo, dostali, když tento brutální fakt povyšujeme na zákon. Navíc jej tentokrát ani nekamouflujeme honosnou chimérou pokroku, ale přímo bezostyšně konkretizujeme jako ochranu ženina zdraví. Uzavírám se do obavy, že mi zde uniká pravá podstata tohoto zákona, že jeho formulace hrůzně zastírá likvidační instrukce, a těším se šalbou, že jeho přijetí bylo jen nějakým diplomatickým trikem načasovaným a dočasným, neboť v populační ekonomice možná zajistí, že nás nebude mít ani kdo pohřbívat.

To vše jsou zřetele, kterým povolání rozumějí lépe. Já mohu jen neumele sledovat autenticitu svého vnímání. A tu stále klopytám o nevyplenitelný pocit studu: My, potomci generací, které horoucne vzývaly Matičku, zatracujeme materství jako zmetkové hařampádí, nad něž je kdejaká třeta cennejší. Vyměnili jsme materské starosti /i radosti/ každodenní péče za pomeranč denne na dětský stůl. Nechali jsme vtrhnout odcizení do našich domovů v nejrafinovanější podobě skrytosti. Pod keslem profesionálních zájmů, povinností a specializace oborů obetovali jsme rodinný stůl a polední /večerní/ pospolitost. Všichni odcházejí za svými důležitými zaměstnáními, dítě-prítěž se hází do kolektivu. Necháváme si bulíkovat, že dítě tento dětský kolektiv potřebuje. Jaký je výsledek takové potřeby? Deprivace citová, intelektuální, kolektivní potlačování osobitosti. To je život "chtěných" dětí. Žebráků o kus lásky, kterou jsme jim povinnováni. Neboť láska je - v prozaické definici - čas. Čas v prožitku času, který venuji tomu, koho miluji.

Zeptejte se třeba pediatri, jaká je účinná terapie dětských nemocností: matka v domácnosti, která dá horký čaj dřív, než vyskočí teplota, nechá denne dítě vyspat do sytosti, má čas na pohlázení i cit pro včasnou herdu do zad.

A my patříme do generace tak hrubě zpustlých, že svým malým tvorečkům odpíráme péči-čas, který potřebují. Pod prapory jakých hesel odmítáme a odstrkujeme dětskou ručku, která se chce té naší, velké, držet jako chranitelky? V absenci jakého smyslu netoužíme po dětské náruči, vstřícně rozepjaté? Z hlubin jaké negace ztrácí otec, matka, maminko, tatínku ten plný, obsažný a pevný zvuk?

Kde najdeme stopy úcty k otcoyství, kde se projevuje propagace materství? V kterém filmu například máme kojící matku jako prototyp krásy, objekt úcty i žádostivosti? Vypelí rodiče prece znají sílu prožitku nad kolébkou i radost očekávání; matka, která uměla prožívat své materství /dřív bývaly ženy v "požehnaném stavu", nyní jsou ženy "těhotné" - jazyk lidstva odhaluje lidstvo/, může dlouze, krásně i nežně vyprávět o nenahraditelné kráse a výlučnosti právě tohoto prožitku, atd. atd.

Nechci sem šantročit to velké slovo obět, ani se nedomnívám, že rodičovství je obět. Rodičovství je přirozená vzájemnost. Děti totiž od prvního okamžiku počítí dávají víc, než umíme přijmout, dávají faktem budoucnosti záruku věčnosti. To my selháváme, když neumíme s potěchou přijímat dary dětí, protože jsme odporne ekonomicky preparováni na kalkulační monstra konzumu.

Dřív byla žena žádána, aby povila dědice. Muž si přál mít komu odevzdat žezlo, dílnu, pole. Nevzniká degradace materství také tím, že dnešní muž nemá, co by ve firemním, rodovém dědictví odkázal, nepotřebuje mít následníka /nelze po muži chtít, aby si bytostně, primérně a toužebně přál miminko/.

Interupční zákon není jen obžalobou lidstva, je též adresnou obžalobou mužů. Zabývala jsem se dosti dlouho tzv. ženskou otázkou, otázkou emancipace, abych dosti přesně věděla, jak se tato křehká sféra uveďování žen vyvíjela a v čem se zhoubne odklonila od původního plánu i poslání. Zkrátka řečeno, máme si ce tzv. moderní, novou ženu, žijeme však v sociální kultuře po stáletí budované výlučně muži. Také tento zákon vytvářeli muži, a nepopulárně, tvrdě řečeno, pro sebe, ohledem na neradostný život tzv. "nechtěných" dětí /lehkovážnost a bezcitnost, s jakou programujeme dětství a vývoj "chtených" dětí, si ovšem nepripouštíme/.

Naše kultura vyrcetla víceméně na respektu k ženě /přirozeně s výjimkami některých údobí i zářných osobních projevů/. Odkud se vzala ta náhlá preventivní ohleduplnost k ženině zdraví, v jakém zájmu se de je ta nebývalá preference ženy, její vyčleňování? Muž je prece aktu plození přítomen rovnocenně, z mužova semene v ženině klíně rodí se dítě. A tento klín, milencem žádoucí a laskaný, je posléze týž mužem bezohledně poslán pod nůž k hanbě a ponížení? Vždyť zde nejde o těhotenství obecně a o zobečnenou ženu, ale vždy pouze o konkrétní milenecký pár! Žena "s outěžkem" je prece "nečí" žena. K těhotenství se nepřichází epidemií jako ke chripce a nákaze, těhotenství není ohrožené zdraví, je to projev a následek milování. Všichni to víme, to vedí i malé děti. Žena v tomto okamžiku už není sama jediná, sobě odpovědná, také její milenec má za ni i za sebe zodpovědnost.

Čeština je v milostné brázdě úchvatně bohatá, minuciézní a přesná. Nejen diferencuje, rozlišuje mezi milencem a mužem

milujícím atd., ale též prozrazuje, že žena, která se "dala" odevzdala, "patří" nekomu.

Věřte, ženy by si přály vyspělé, k otcovství dospělé muže, ne duchovní zákrsky a morální pubescenty, kteří se legitimují tím, že se ke svým laskáním nechtějí znát. To nejsou slova zášti, to jsou slova odkrývání. Muži, kteří horují pro interrupci, odhalují svou mileneckou neschopnost i absenci lásky /ve skutečné lásce a Lásce bychom o tématu interrupce vůbec neuvažovali/. V jaké otupělé či nedospělé rovině myšlení se pohybujeme a k jaké morální mělčině se muži přiznávají, když se v následcích činů vytrácejí. Vždyť byli přece "jedno tělo" s ženou, pro důsledky má pak zůstat jen tělo ženy? Proč a jakým právem? /Uvažovalo by se vůbec o interrupčním zákonu, kdyby podobný zákrok byl proveden v analogickém rozsahu též na mužích?/

V pokleslé rovině jazyka muž "udělal" dítě a žena si je má "nechat vzít". Kde se z plurálu "naší lásky" vytrácí "naše dítě" a začíná singulární cesta šikanování ženy? To je nejhorší podružice žen, v jakém jsme se kdy setly, jestliže se smírujeme s legimitou nezávazného mlkování. Neboť veřejně přistupujeme na to, že napříště budeme pokládány za objekt k milostné kratochvíli, protože když dojde k "maléru", nebude to mužův či společný malér, ale odstranitelná ženina závaďa. A to jsme stále jen v rovině těla a lékařova skalpelu. Otevřít rovinu další, důležitější a základní - rovinu citu a ideálu lásky - znamená vyprávět příběh milostného vztahu. A ten, když se v jeho současné kapitole popisuje zákon o interrupci, jeví se jako příběh stáletími hrubě zanedbávaný, prozrazující teď nejhrubší milostný cynismus, s jakým se žena v dejinách setkala.

Proč musí být uzákoněna interrupce ve společnosti, v níž není hanbou být svobodnou matkou? Není to zločinné /nehoršete se nad tímto výrazem/ skrytí mužů, kteří nechtějí nést svůj díl zodpovědnosti? Netřeba se anachronně dovolávat sociální rovnoprávnosti žen. V naší společnosti může žena uživit dítě. Dávno mohou ženy statutárně i fakticky dosahovat i akademického vzdělání, ba naopak, feminizace některých oborů je zehratelným problémem. Žena dneška, jak ji připravovalo už 19. století, má ekonomickou sebedůvěru. Ovšem, už ve třicátých letech upozorňoval E. Rádl na to, jak neblahé je vymýtí pravé hodnoty ženství - dívka, matka, starěnka - a nahrazovat je vulgarizační redukcí na ženu - ekonomickou jednotku. Dnešním zákonem interrupčním se z ženy, dobře fungující ekonomické jednotky, stává i společensky bezproblématická jednotka k ukájení sexuálních potřeb. Promínte mi laskavě ta odcizená, studená slova, ovšem v této rovině absence morální vazby se právě pohybujeme, o tak hrubém faktu hovoříme.

Zde se totiž ztrácuje pravý smysl a cíl ženské autenticity, potírá se lidské materství. A to již v zárodku touhy. Infikuje se otrlost, o které jsem přesvědčena, že v dívkách ani v chlapcích není. Nepodsouvejme si světáckou hrubost do sfér, v nichž stále ještě bytuje stud a ideál. Vymýtíme-li programově všechny nadosobní, věčné ideály lásky, ztrácujeme sami sebe, zvrhl se člověk, zvrhl se rod.

Tuto smutnou situaci interrupční praxe vidím jako důsledek nedostatečné úcty k ženě a materství /včetně duchovního/. Je to nepochopitelný fakt, trápí tvář Madoně v bezpočtu překrásných ztvárnění. Utíkaly se k ní vždy naše matky, báby, prabáby v soukromých prosbách milenek, rodiček, matek. Křesťanství však

nenaučilo muža skutočné úctě k ženě, nenaučilo však ani ženu vyspělé, ba posvätné radosti z materství. Zdůraznilo ideál panenství v reholním živote, opomenulo ideál otce, netežilo dost ani z Josefova príkladu pěstounského. V tom všem je náš dlh, ale i naše súčasná šance.

PhDr. Anna Šerých.
/Uverejnené bez vedomia autorky/

ODNAUČ SE ŘÍKAT NE, TO JEDINÉ TI NESLUŠÍ...

V manželstve veriacich Petra a Evy prišli na svet tri deti. Eva, chorá a vyčerpaná, si netrúfala na ďalšie materstvo. Ale Peter neveril, že nevládze, a Eva znova otehotnela. Išla teda na interrupciu proti jeho vôli. Tak ju Peter opustil i s deťmi. Nechcel s tým nič mať, aby bol čistý pred Bohom. Ešte dodnes sa nad ňou pohoršuje.

O zodpovednosti ženy-matky sa toho už viacej povedalo. Zamyslime sa teraz nad zodpovednosťou muža-otca.

Si navždy zodpovedný za to, čo si k sebe pripútal, hovorí St. Exupéry. V článku "Partnerstvo v manželstve" /RoS č. 7, 1986/ sa hovorilo o zlyhaní mnohých mužov voči ženám, o nechuti vystavovať sa kritike žien. Nuž skúste odhodiť ješitnosť, prijať pohľad z druhej strany a zamyslieť sa.

Odkedy je svet svetom vládla patrila mužom a zákony tiež vytvárali muži. Ženy boli využívané, často opovrhované a mali byť poddané. Povedome aj vedome sa snažili oslobodiť, niekedy napodobňovať, čo bolo mužské. A dnes sa dali oklamať slobodou, slobodou, ktorá má rozhodovať o živote a smrti. Keď sa vytváral nový zákon o interrupciách, bol tam ozaj prvoradý a rozhodujúci záujem pomôcť žene? Nebolo v tom pohodlné vzdanie sa zodpovednosti a presunutie tejto zodpovednosti na plecia ženy?

Čo je príčinou, že aj u nás je toľko interrupcií? Hovoriť o túžbe ženy po bezstarostnom a pohodlnom živote s menším počtom detí by bolo smiešne zjednodušenie celého problému. Možno porovnávať neporovnateľné? Možno prijať argument, že voľakedy slovenské matky mali i desať detí? Čo vieme o tých matkách? S čím zápasili? Ako žili? Boli silnejšie a odolnejšie v materských starostiach? Cítili lásku a oporu svojich mužov?

Možno, že dnes cítia ženy väčšiu únavu a vyčerpanosť, čo ich núti zvažovať svoje sily a netrúfať si na ďalšie materstvo. Je to malá dôvera v Boha, alebo reálne odhadnutie vlastných síl? Kto to dokáže posúdiť?

Istá kresťanská žena sa raz vyjadrila: Dovtedy je všetko dobré, pokiaľ hovorím áno a nemám nároky. Koľkí muži sú dnes ozajstnou oporou v zmysle Neboj sa, s pomocou Božou a mojou to zvládneme! A aká je skutočná pomoc: ochota vstávať k dieťaťu, pomáhať pri domácich prácach, nenechávať ženu v samote a odlúčenosti, keď je sama s dieťaťom, zúčastňovať sa na výchove detí... Nie je častý model i kresťanskej rodiny: muž z práce - noviny či televízia; žena z práce - plná výlevka a deti?

Na jednom stretnutí sa preberala táto konkrétna situácia: Muž príde z roboty a žena tiež chce ísť večer po celodennej práci na omšu. Cíti sa vyčerpaná a v Eucharistii tuší posilu. Je ale pred ňou plná výlevka riadu a deti, ktoré potrebujú večeru. Všetci muži zastávali názor, aby žena ostala doma, pretože rodina má byť večer spolu, je povinnosťou ženy dať deťom jesť, môže meditovať i pri riade atď. Vôbec nepochopili, že žena môže byť unavená z domácich prác a že prejavom lásky k žene by bolo zastúpiť ju večer pri riade a deťoch.

Nie je to každodenná situácia. Ale čo bráni mužovi, aby vyšiel žene v ústrety? Keď nie sú domáce práce zatažujúce, čo bráni mužovi zvládnuť ich hravo so širokými ramenami? Sebeckto? Nedostatok lásky? Opory? Pochopenia? Nech láska nie sú len slová a nezodpovednosť! Ak je tak, potom treba mužov do zodpovednosti zatahovať, naustálie im ju pripomínať. Čo robíte pre dôstojné podmienky nášho materstva?

Neurážajte sa na kritické slová. Vaša láska nech slúži, a nie službu vyžaduje! Buďte ohľaduplní a ovládajte sa, keď to naše materstvo potrebuje. Nebuďte hrubí v rečiach i činoch. Uľahčujte v domácich prácach hoci prijatím delby práce, ktorú robte bez pripomínania či doprosovania. Buďte dobrým príkladom synom, ktorí raz budú otcami a preberú vaše postoje. Vyrastá generácia, kde by už partnerské vzťahy mali byť samozrejmosťou, a kto ich k nim vychová, ak nie samotní rodičia, rovnocenní partneri v rovine manželskej i rodičovskej? Neohánajte sa sv. Pavlom o poddanosti ženy. Dáte sa zahaniť neveriacimi bratmi, ktorí sú tolerantnejší a veľkorysejší k ženám, nenútiť ich do svojich predstáv o postavení a uplatnení sa ženy?

A čo keď vás s vnútornou bolesťou, cítiac vašu nelásku, odmietneme? Odnauč se říkat ne, to jediné ti nesluší... Abys byla nejlepší, stačí to jedno jediné, jinak budu muset ohlédnou se po jiné...

Je to len povrchný, nič nehovoriaci text Gottovej piesne? Spýtajme sa mužov, či to nie je ich skutočná mentalita...

Na záver ešte jeden príbeh zo života.

Prípad Ľuba a Olgy, ktorí sú neveriaci. Mali štyri deti a Olga dosahovala veľké úspechy vo svojom zamestnaní. Keď znova otehotnela, chcela ísť na interrupciu. Oznámila to Ľubovi, Ten ju zobral na prechádzku, bol veľmi milý a pozorný. Pred návratom Olgu poprosil, či by sa nepokúsila zvládnuť k tým štyrom deťom ešte jedno. Že jej bude pomáhať a bude oporou... Olga teda od interrupcie upustila. Dnes majú päť detí a Ľubo svoj sľub dodržal.

Nebude menej interupcií, keď sa od ženy nebude vyžadovať iba áno a bude viac milovaná?

JÁN PAVOL II. V CHILE - KONFRONTÁCIA BEZ KOMENTÁRA

Pod titulkom Mlčanie v štýle Pia XII. priniesla bratislavská Pravda dňa 5. mája 1987 správu svojho varšavského korešpondenta, v ktorej sa uvádza, čo na okraj tohtoročnej návštevy pápeža Jána Pavla II. v Chile v dňoch 2. až 7. apríla a jeho stretnutia

s diktátorom Pinochetom napísali v poľskom týždenníku Argumenty. Hodnotenie pápežovej cesty vyznieva v správe absolútne negatívne. Odcitujeme však iba najzávažnejšie tvrdenie z článku: "Pápež, opúšťajúc Chile, zanechal za sebou dojem ospravedlnenia terajšej krvavej diktatúry chilských fašistov. Hoci ju slovne nepodporil, ani ju neodsúdil... Ján Pavol II. mlčal na adresu diktátorovho násillia, ktoré zaviedol v krajine."

Nemienime sa k tomuto tvrdeniu osobitne vyjadrovať, uvedieme iba zopár citátov z úradných správ oficiálnej poľskej tlačovej kancelárie PAP o pápežovej ceste v Chile:

"Pápežov pobyt v krajine sprevádza ustavičná strohá slávnostná ceremoniálnosť zo strany štátnej moci a vrele, srdečné prijatie medzi veriacimi, ktoré sa preplietajú často s dramatickými demonštráciami protestu proti Pinochetovmu režimu."

Pri oficiálnom privítaní na letisku v Santiagu de Chile "generál Augusto Pinochet povedal prejav, ktorý pôsobil takým dojmom, akoby chcel presvedčiť pápeža o správnosti štátneho prevratu z roku 1973 a svojich metód vládnutia. Ako najsilnejší argument vo svojom prejave použil Pinochet formuláciu, že jeho vláda predstavuje prostriedok proti extrémnej, materialistickej ideológii známeho druhu". Ján Pavol II. vo svojom prejave vyhlásil, že prišiel do Chile, aby sa stretol so všetkými Chileňanmi, a vyhol sa v ňom všetkému, čo by sa mohlo interpretovať ako akceptovanie slov generála Pinocheta".

"Vatikánsky spravodajca AFP napísal: Už ich prvé stretnutie ukázalo, že pápež nemá v úmysle podpísať Pinochetovi in blanco šek ospravedlňujúci jeho diktátorskú politiku."

V príhovore k biskupom v Santiagu de Chile "Ján Pavol II. vyzval cirkev v Chile do ďalšej práce na povzbudení k rýchlemu uskutočneniu predsavzatí, ktoré by umožnili v neďalekej budúcnosti plnú a zodpovednú účasť občanov na veľkých krokoch rozhodujúcich pre život krajiny".

Na stretnutí so stotisíc mladými ľuďmi na Národnom štadióne v Santiagu, mieste mučenia z prevratu roka 1973, "pápež kľačiaci požeňal zem štadióna, na ktorý v tej chvíli zahľadlo prenikavé ticho. Je to miesto zápolenia, ale - v minulosti - aj bolesti a utrpenia", povedal Ján Pavol II."

"Obracajúc sa k zhromaždenej mládeži, pápež povedal, že nemá byť ľahostajná k nespravodlivosti, a vyzval ju na zodpovedné angažovanie sa v budovaní kresťanskejšej spoločnosti. Zároveň varoval pred akoukoľvek nenávisťou a poukázal na potrebu hľadania spôsobov budovania krajiny v pokoji."

Pri stretnutí s rehoľnými sestrami v mariánskej svätyni Maipu pri Santiagu "Ján Pavol II. žiadal, aby Chileňania kráčali cestami solidarity a zmierenia v rámci zákonného pluralizmu".

V Punta Arenas, "hovoriac k tridsiatim tisícim veriacim zhromaždeným na štadióne, pápež odsúdil používanie násillia a teroru ako neludských metód, ktoré stoja tak veľa nevinných obetí. Cirkev odsudzuje najmä praktiky morálneho a fyzického trýznenia, osobitne zdôraznil Ján Pavol II., čo sa stretlo s dlhotrvajúcim potleskom zhromaždených veriacich".

"Ďalšou výzvou na zmierenie veľkej chilskej rodiny a prekonanie nenávisťi, obsiahnutou v prejave prednesenom pred

dvestotisíc robotníkmi a baníkmi medenej bane, ktorí prišli na stretnutie s pápežom v Antofagaste, završil Ján Pavol II. šesťdňovú návštevu v Chile."

Nuž, vari naozaj zanechal Svätý Otec v Chile dojem, že ospravedľňuje Pinochetovu diktatúru? Urobiť si úsudok ponechávame čitateľovi týchto riadkov.

/Anton/

● MEDŽUGORÍ Z INÉHO POHĽADU

V príjemnej spoločnosti mladých ľudí došla prednedávnom na pretras otázka Medžugoria. Bolo zrejme, že väčšina prítomnej mládeže celkom bezvýhradne verí správam o zjaveniach Panny Márie v Medžugorí, vrátane rozširovanej fotografie zjavujúcej sa Gopsy, ktorú sa údajne podarilo zvečniť istému fotoreportérovi. Keď som vyslovil svoj názor, že ani veľmi propagovaná popularita Medžugoria nemôže zastrieť tie konkrétne skutočnosti, ktoré ma nútia vážne pochybovať o hodnovernosti zjavení Panny Márie v Medžugorí, zapôsobilo to na veľkú časť prítomných ako studená sprcha. Zrejme vôbec nečakali, že by sa mohli nájsť hlboko veriaci katolíci, dokonca aj knazi, čo by pochybovali o autenticite zjavení v Medžugorí, ktoré sa tak vytrvalo prejavujú a ktoré majú dôvod odmietat len štátne úrady alebo zaujatí odporcovia náboženstva.

Ešte s ostrejšou reakciou som sa stretol v kruhu niektorých vyspelých spoluveriacich, a teda vlastných bratov v Kristu, ktorí môj rezervovaný postoj k Medžugoriu neváhali odsúdiť neláskavými, tvrdými slovami a ktorí ma označili v tom lepšom prípade za "inak dobre zmýšľajúceho katolíka, ale s prehnaným racionalizmom, dávajúcim prednosť filozofii pred evanjeliom", v tom horšom prípade za voľnomyšlienkára na povážlivej ceste k ateizmu, ak nie za ešte niečo horšie, čo radšej neuvádzam.

Po prečítaní reportáže "27 hodín v Medžugorí" v č. 8 Rodinného spoločenstva, 1986/3, dospel som k záveru, že by som konal proti svojmu svedomiu, keby som svoje pochybnosti o zjaveniach v Medžugorí nevyjadril i touto formou. Tým viac, že autor uvedenej reportáže, plný úprimného nadšenia a hlbokých dojmov z Medžugoria, ani v najmenších náznakoch nepripúšťa akékoľvek pochybnosti o autenticite medžugorských zjavení.

Medžugorské udalosti spadajú do rámca tzv. súkromných zjavení. Osobitná, oficiálne ustanovená cirkevná komisia za pomoci expertov z rôznych odborov podrobne skúma všetky okolnosti medžugorských zjavení, tak ako pri všetkých ostatných hlásených súkromných zjaveniach. /A nie je ich málo. Len počas uplynulých 150 rokov ich bolo takmer 400, ako to uvádza Lexikon Máriiných zjavení od R. Ernsta, Eufen 1984./ Výsledky komisie nie sú zatiaľ známe. Známe sú však postoje cirkevných autorít, popredných teológov i veľkých mystikov k otázke súkromných zjavení vo všeobecnosti. Z diskusií s mladými, ale i staršími, sa zdá, že naši ľudia sú len veľmi málo informovaní o týchto postojoch, hoci ich možno nájsť aj v dostupnej literatúre. Nazdávam sa preto, že prv, ako by sme začali hovoriť konkrétne o Medžugorí, bude osožné uviesť aspoň hlavné zásady, podľa ktorých treba k súkromným zjaveniam pristupovať vo všeobecnosti.

Známy profesor dogmatiky M. Schmaus v 6. zväzku svojho diela *Viera cirkvi*, ktorý má názov *Živor milosti a milostiplná /SÚSCM, Rím 1978, str. 255-257/* píše: "Čo sa týka 'zjavení Márie', hlavným problémom je otázka ich pravdivosti. Vzhľadom na tajomnú a ne-dozeranú silu podvedomia a masovej sugescie nie je ľahko rozoznať prípadné zjavenie Márie od ilúzie... Hoci každý jednotliviec môže považovať určitý úkaz za Máriino zjavenie, jednak patrí cirkvi a jej pastierskemu úradu, aby prípad vysvetlili, keď udalosť začína mať vplyv na spoločenstvo veriacich, napríklad tým, že vznikajú nové pútnické miesta alebo nové pobožnosti v cirkevnom spoločenstve. Sila zážitku sama osebe nie je plne spoľahlivým kritériom pravosti. Takým môže byť prípadný zázrak, ktorý treba brať do úvahy pri skúmaní pravdivosti zjavenia. No dokázať zázrak, vzhľadom na dnešné vedecké poznatky v odbore psychológie, antropológie a sociológie, si vyžaduje najväčšiu opatrnosť..." Ďalej M. Schmaus konštatuje: "Ani cirkevné schválenie neukladá povinnosť veriť, ale je iba zárukou, že nejde o poveru, ak sa nejaký úkaz vysvetľuje ako zjavenie Matky Božej... O Máriiných zjaveniach, ktorých počet dnes veľmi rastie, no cirkev ich neuznala, musíme povedať, že práve ich častý výskyt vzbudzuje skôr pochybnosť ako dôveru, lebo ťažko ho dať do súladu s Božou transcendenciou a skrytosťou, ktorú učia Písmo, tradícia i teológia."

Obdobne píše aj významný americký biblista J. L. McKenzie vo svojej menej dostupnej knihe *The Roman Catholic Church*: "Otázka, ktorú si katolícka cirkev kladie, neznie, či po kritickom preskúmaní možno domnelú víziu alebo zjavenie potvrdiť, lebo sa nenazdáva, že takéto potvrdenie je možné. Cirkev sa pýta len to, či je... v súlade s katolíckou vierou a s normami života. Ani v prípade, keď mystický zážitok vyvolá opravdivý vzrast viery a lásky v samom mystikovi a v iných ľuďoch, cirkev nepotvrdí autenticitu zjavení: potvrdí len to, že mystik je vo svojej viere pravý... Preskúmanie sa dotýka pravovernosti zážitkov, nie ich autenticity." /Citované podľa poľského prekladu knihy, Pax 1972, str. 227./

V knihe *Ecumenism and Charismatic Renewal /Malines Document 2, Londýn 1978, str. 59 - 60/*, ktorú napísal kardinál Suenens, veľká postava súčasného charizmatického hnutia, možno nájsť nasledujúcu pasáž o súkromných zjaveniach: "Charizmatická obnova, ktorá pomáha cirkvi viesť do života autentické dary Ducha, musí sa vystríhať pred prílišnou ochotou vidieť nadprirodzené prejavy - ktorých kresťanská alebo cirkevná interpretácia musí byť pozorne preskúmaná - v javoch, ktoré môžu byť jednoducho psychologické alebo parapsychologické. V tejto záležitosti sa vyžaduje mimoriadne veľká opatrnosť. Všetko, čo súvisí s takými javmi, vyžaduje zvlášť múdre rozlišovanie, ktoré musí byť v konečnej analýze autentizované cirkvou." Kardinál Suenens potom uvádza klasické zásady, vytýčené pápežom Benediktom XIV. /1740 - 1758/, podľa ktorých treba pristupovať k súkromným zjaveniam. Konštatuje pritom, že pápež Benedikt XIV. ako vynikajúci kanonista si dal veľmi záležať na jasnom rozlíšení medzi povinnosťou určitej osoby veriť v jej súkromné zjavenie a ne-povinnosťou jej spoluveriacich kresťanov považovať toto zjavenie za článok viery. Zdôrazňuje súčasne, že "jedine verejné Zjavenie, ktoré nám priniesol Ježiš a ktoré nám zanechali apoštoli, môže tvoriť obsah kresťanskej viery. Súkromné zjavenia prináležia do inej roviny viery, na ktorú sa kresťanská viera sama osebe neviaže." Zásady Benedikta XIV. kardinál Suenens predchádza nasledujúcimi slovami: "Je osožné mať ich na zreteli nielen pre ich teologickú zrelosť, ale aj s ohľadom na ekumenický dopad,

ktorý by mohli mať, keby boli všeobecnejšie známe; mohlo by to zmierniť niektoré z obáv našich odlúčených bratov, keby sa vedelo že súkromné zjavenia, a to aj tých najväčších svätcov nie sú článkami viery."

Zásady pápeža Benedikta XIV., podľa ktorých treba pristupovať k súkromným zjaveniam, sú nasledujúce /Benedict XIV., De Servorum Dei Dei Beatificatione et Beatorum Canonizatione, Vol.III/:

1. Pokiaľ ide o cirkevné schválenie súkromných zjavení, nech je známe, že toto schválenie nie je nič viac ako súhlas /s tvrdením osôb, ktoré mali zjavenie; pozn. red./, daný po dôkladnom preskúmaní v záujme veriacich. Na tieto patrične schválené súkromné zjavenia sa nedáva súhlas katolíckej viery, a ani sa nemôže dať. Čo /tieto zjavenia; pozn. red./ požadujú, je súhlas ľudskej viery v súlade s pravidlami múdrosti, ukazujúcimi, že dané zjavenia sú pravdepodobné a veriteľné v medziach zbožnosti.

2. Pridržiavame sa Zjavení, ktoré sú v súlade s prameňmi katolíckej náuky a ktoré sú záväzné pod hrozbou herézy, ak sa zano-vice popierajú. Čo sa týka zjavení daných svätým, ktorých náuka je uznaná cirkvou, pridržujeme sa ich ako pravdepodobných mienok /probabilít/.

3. Z uvedeného vyplýva, že uznanie súkromných zjavení možno odmietnuť bez ohrozenia celistvosti katolíckej viery, s podmienkou, že sa tak stane s príslušnou skromnosťou, ktorá nie je ani svoj- , volná, ani opovrhlivá.

Na doplnenie uvedených zásad si môžeme uviesť výroky dvoch veľkých svätcov, klasikov mystiky, ktoré zreteľne ukazujú, aká veľká obozretnosť sa vyžaduje v prístupe k zjaveniam a víziám. Sv. Ján z Kríža /1542 - 1591, vyhlásený za učiteľa cirkvi r. 1926/: "Nikdy v nich /t. j. vo víziách/ nesmieme mať záľubu, ani ich nemáme podporovať; áno, skôr musíme od nich utekať bez skúmania toho, či je ich pôvod dobrý alebo zlý. Lebo čím viac sú vonkajšie a fyzické, tým menej je pravdepodobné, že pochádzajú od Boha." Sv. Terézia Avilská /1515 - 1582, vyhlásená za učiteľku cirkvi r. 1970/: "Ak spoznáte, že Boh udeľuje dušiam túto milosť, naliehavo vám radím, nežiadajte ho, aby ju doprial aj vám, pretože... keď je túžba veľmi silná, ľahko sa k nej pridá obrazotvornosť, a potom človek uverí, že vidí a počuje veci, po ktorých baží..." /Citované podľa A. Gazzeru a A. Leonelliho: V jeho šľapajách - Náčrt pokoncilovej asketiky a mystiky, Rím 1982, str. 417 - 418./ Klasickým príkladom v tomto smere je sv. Katarína Sienská /1347 - 1380, vyhlásená za učiteľku cirkvi r. 1970/, ktorá bola presvedčená, že "Mäta Božia sa jej ukázala a povedala jej, že nie je Nepoškvrneným Počatím /!/. Táto svätá žena zrejme opakovala tvrdenia svojich učiteľov dominikánov, ktorí v tom čase, kým nebola v tejto otázke vyhlásená dogma, zastávali práve takéto teologické názory. V jej mysli bol tento názor taký silný, že ani v mystickom vytržení sa nedokázala odovzdať Bohu natoľko, aby ho prekonala. Slovo Božie tak podriadila názorom ľudí." /Citované z rozhovoru so splitským metropolitom, arcibiskupom Dr. F. Franičom, uverejneného v súvislosti s medžugorskými udalosťami v Glase Koncila, č. 31, zo dňa 16. 12. 1984 a prevzatého aj týždenníkom Kierunki č. 3 zo dňa 19. 1. 1986/. Dodajme, že autoritami dominikánskej rehole, ktorí popierali Nepoškvrnené Počatie Panny Márie a ktorých názory tak silno ovplyvnili sv. Katarínu, boli veľkí učitelia cirkvi, sv. Albert Veľký /1200 - 1280, vyhlásený za učiteľa cirkvi r. 1931/

a sv. Tomáš Akvinský /1225 - 1274, vyhlásený za učiteľa cirkvi r. 1567/, spolu s cisterciánom sv. Bernárdom z Clairvaux /1090 - 1153, vyhláseným za učiteľa cirkvi r. 1830/ a františkánom sv. Bonaventúrom /1217 - 1274, vyhláseným za serafínskeho učiteľa cirkvi r. 1588/. Uvedená problematika sa bližšie rozvádza napr. v dogmatike L. Otta Grundriss der Dogmatik /v 7. vydaní na str. 243, Herder, Freiburg 1965/. Podobne ju rozoberá aj náš profesor morálky A. Spesz v poslednej kapitole známej knihy Katolícka mravouka.

Po týchto všeobecných poznámkach o súkromných zjaveniach môžeme pristúpiť k našej vlastnej téme o charakteze zjavení v Medžugorí. Bez ohľadu na to, aké budú závery oficiálnej komisie, je zrejmé, že každý si musí vytvoriť svoj postoj k Medžugoriu sám, podľa svojho svedomia a vedomia, bez obavy z ohrozenia svojej viery a bez ohľadu na niekedy až výnražné slová zástancov Medžugoria. Zo svojej strany sa k tejto otázke vyjadruje rovnakým spôsobom aj dr. T. Pervan, miestny farár v Medžugorí: "Koniec-koncov, nie je rozhodujúce, či budú tieto zjavenia v budúcnosti cirkevnou autoritou uznané, alebo nie". Zaiste, rozhodujúcou by mala byť otázka pravdivosti týchto zjavení. Popierať autenticitu zjavení a priori by bolo nielen nerozumné, ale aj nezlučiteľné so samými základmi našej viery. Ale rovnako nerozumné by bolo aj bezvýhradné a nekritické prijímanie všetkého, čo sa o Medžugorí hovorí a píše a čo šíria tí, ktorí medžugorské zjavenia v plnom rozsahu a priori akceptovali, pretože zodpovedali ich mentalite. Viacerí sa snažia vytvoriť si vlastný názor osobnou návštevou Medžugoria. Verím, že to nie je len prirodzená ľudská zvedavosť a túžba po senzáciách, ktoré ta mnohých lákajú. Je však tiež zrejmé, že to nie je pobyt v Medžugorí, ktorý by bol rozhodujúcim činiteľom pre akceptovanie alebo odmietnutie autenticity tamojších zjavení. Jasne to vyplýva aj z reportáže "27 hodín v Medžugorí", ktorej autor uveril zjaveniam dávno predtým, než sa do Medžugoria vybral.

A teraz už celkom konkrétne k okolnostiam, ktoré ma nútia vážne pochybovať o autenticite zjavení v Medžugorí. Dotýkajú sa nielen priebehu a obsahu údajných zjavení, ale aj ich interpretácií a dôsledkov. Uvádzané fakty som čerpal z rôznych materiálov, knižných publikácií, časopisov a novín. Ani zďaleka ich nemám možnosť uviesť tu v plnom rozsahu. Na konkrétne citácie som využil hlavne dva pramene, ktoré v ďalšom pre stručnosť označujem len príslušnými veľkými písmenami A a B, a to: A/ Janko Bubalo: Tisíc stretnutí s Gospou v Medžugorí, Jelsa 1985 - prepis magnetofonových záznamov rozhovorov s Bubalom, OFM, s Vickou Ivankovičovou; citované podľa prepisu slovenského prekladu z r. 1987; B/ Medžugorie, 19-stránkový elaborát anonymného, zrejme slovenského autora z r. 1984.

Určité nejasnosti, rozporné výroky a okolnosti sa vyskytujú hlavne v začiatkových fázach medžugorských udalostí. Uvediem aspoň niektoré: Prvé videnie mala na vychádzke v popoludňajších hodinách dňa 24. 6. 1981 iba 15-ročná Ivanka Ivankovičová /ktorej pár mesiacov predtým náhle zomrela v nemocnici mama/; jej kamarátka Mirjana Dragocevičová, ktorá išla s ňou, nevidela nič. Až pri opätovnej vychádzke s Ivankou v podvečerných hodinách toho istého dňa mali videnie okrem Ivanky postupne aj niektoré ďalšie deti. Podľa autentického výroku Vicky Ivankovičovej /A, str. 15/ ani deti nie sú si isté, či zjavenie vyzeralo pre každého z nich rovnako, lebo bolo od nich "čosť ďaleko" a nie všetci ho videli rovnako jasne. Rozporné sú výroky o príčine toho, prečo Milka

Pavlovičová na druhý deň už neprišla na miesto zjavenia, faktom však je, že viac videní už nemala. Po prvom dni odstúpil od videní aj Ivan Ivankovič, ktorý si myslel, že "je na to príliš starý". Na druhý deň žiadala Mirjana od zjavenia - už aj za prítomnosti viacerých ľudí - nejaké znamenie a podľa vyjadrenia Vicky ho aj dostala - otočili sa jej hodinky /A, str. 12 - 20; B, str. 2/. Ťažko si možno urobiť jasný obraz o uvedených okolnostiach bez možnosti porovnať výroky všetkých zúčastnených detí. Určite to urobí, alebo už aj urobila, oficiálna komisia. Keďže, ako sa zdá, v týchto okolnostiach nejde o problémy zásadného významu, môžeme od nich odhliadnuť, hoci ich kritický rozbor môže časom veľa objasniť o príčinách a zrode medžugorských udalostí.

Medzi vážne problémy medžugorských udalostí patrí nepochybne ich často naivný prístup k zbožnosti a viere, a nezriadka až vyslovene materiálne chápaný prístup k nadprirodzenému. Nielen deti, ale aj propagátori zjavení chápu videnia ako objektívne, ba až fyzické predmety. Celkom sa pritom stráca zo zreteľa skutočnosť, že aj v prípade autentických zjavení ide o symbolické sprítomnenie transcendentnej, nadprirodzenej reality. Azda túto okolnosť mal na mysli istý kňaz, ktorý požiadal deti, aby skúsili, či môžu vidieť pri zjavení Gospu /t. j. Pannu Máriu/ aj so zatvorenými očami. Vicka si na to spomína: "Ja som to skúšala... A všetko bolo tak isto. Gospa ako Gospa!" /A, str. 127/

Možno uviesť veľa príkladov naivného materiálneho chápania videní: Už na siedmy deň udalostí chceli deti zistiť, či sa im Gospa zjaví aj na inom, vzdialenejšom mieste /podľa ich autentickej výpovede pred o. Jozefom, zaznamenananej na magnetofónovej páske ihneď po tejto udalosti; Vicka si neskôr nevedela na toto vyjadrenie spomenúť a príbeh vysvetľovala ináč, čo však z nášho momentálneho hľadiska nie je dôležité; A, str. 40/. V obvyklom čase zjavení boli deti v každom prípade na vychádzke na ceste, z ktorej bolo vidieť v diaľke Podbrdo, t. j. miesto zjavení. Vicka o tom hovorí: "Videli sme odtiaľ Podbrdo a ľudí na ňom. A keď sme sa začali modliť, nad ľuďmi sa objavil akoby svetlý oblak, ale hneď bolo vidno, že je to Gospa. Čoskoro sme ju jasne videli. Plávala vzduchom... šaty na nej povievali. Pláva, pláva priamo k nám... Keď sme sa s ňou pomodlili..., pohovorili, pozdravila nás a odišla... Tade, odkiaľ aj prišla. Znova pomaly plávala k Podbrdu. Spustila sa nad ľud, čo čakal hore, a zmizla." /A, str. 38 - 39/ Pri zjavení v humne dňa 2. 8. 1981 "Gospa povedala, že všetci, ktorí sú tu /t. j. okolo 40 ľudí/, môžu sa jej dotknúť... Zoradili sa a dotýkali sa jej. Mária im ukazovala, kde sa majú dotknúť... Po dotyku mnohých zostala na šatách Gospy nejaká škvrna..." /A, str. 66/. Obdobne hovorí Mirjana, že "už niekoľkokrát videla na šatách Gospy červenú škvrnu, keď sa jej niekto dotkol v stave hriechu... Pred niektorými ľuďmi Gospa priamo utekala." /B, str. 6/ Vicka zasa konštatuje: "Jedna dievčina skríkla, keď sa jej /t. j. Gospy/ dotkla. Hovorila, že sa jej ruka zachytila o Gospinu korunu". /A, str. 82/ K naivným predstavám tohto druhu patrí aj nasledujúci Vickin príbeh: "Raz nám Gospa ukázala nádhernú krajinu... Prekrásne lesy, svahy a doliny Plno kvetov... Tam sa hral obdivuhodný chlapček. Nevedeli sme, čo je to. Potom nám Gospa povedala, že to je jej Syn kým rástol a pripravoval sa pre nás." /A, str. 104/ Naivná predstava, hraničiac s rozprávkou, ba až poverou, prejavuje sa napr. v nasledujúcom príbehu: Deti položili Gospe otázku, či je pravda, čo hovorí jeden taxikár, že ho totiž zastavil nejaký chudák, čo mu dal zakrvavenú šatku a požiadal ho, aby ju hodil do prvej vody, ku

ktorej príde. Pred riekou mu však vošla do cesty žena obléčená v čiernom a keď od neho šatku naliehavo žiadala, tak jej ju nakoniec dal. Údajne mu povedala, že by bolo "veľké zlo, koniec sveta alebo čo", keby jej ju nebol dal. Autentické vyjadrenie Vicky: " /Gospa/ nám povedala, že to tak nejako skutočne bolo. A že ten chudák bol jej Syn a tá žena v čiernom že bola ona." /A. str. 70 - 71/.

K oveľa závažnejším problémom však vedú videnia detí, ktoré majú súvislosť s nebom, peklom a čistcom, a najmä so zápasom Boha s diablom. "Všetkým deťom ukázala Gospa raj. Peklo videli len Vicka, Mária a Jakov. A to v dome Vicky." /B. str. 6/ "Peklo vyzeralo strašné! Ako more nejakého ohňa. A v ňom mnoho ľudí... V strede bolo vidno akúsi plavovlasú ženu s dlhými vlasmi a parochiami a diabli k nej skákali akosi zboku. Tak akosi." /A. str. 146/ O inom videní neba a pekla Vicka hovorí: "Ja a Jakov... sme išli ku Jakubovi... Hneď sa pri nás objavila Gospa... Povedala nám, že nás odvedie do neba... Mňa chytila za pravú a Jakova za ľavú ruku, stala si medzi nás tvárou k nám a hneď sme sa začali dvíhať... priamo dohora cez povalu. Dom zmizol a my sme išli... Čoskoro sme prišli do raja... Všetko je plné akéhosi nádherného svetla... ľudí... kvetov... anjelov..." Potom ich Gospa odviedla do očistca, ktorý je "akoby nejaká temná priepasť, akýsi tmavý priestor medzi rajom a peklom. Plný akéhosi popola." A, ako hovorí Vicka, nakoniec im ukázala peklo: "Oheň... diabli... strašní ľudia! Všetci rohatí, s chvostom... všetci vyzerajú ako diabli!... Znova som videla tú plavovlasú rohatú dievčinu. Trápi sa v tom ohni. Diabli okolo nej. Slovom, strašné!" /A. str. 146 - 148/

Vôbec možno povedať, že diabol a jeho zápas s Bohom je veľmi výraznou témou Medžugoria, plne zapadajúcou do toho, čo kardinál Suenens pri inej príležitosti tak výstižne nazýva démonomániou. Najprv niekoľko autentických výrokov z Medžugoria. Mirjana hovorí o videní, ktoré jej Gospa zjavila: "Diabol v ňom vyčítal Bohu, že ľudia veria len vtedy, keď sa im dobre darí a že veriacich príliš ochraňuje. Keby však popustil moc jemu, uvidel by, koľko ľudí by od viery odpadlo. Boh teda ponúkol diablovi, aby si vybral storočie, v ktorom mu dá neobmedzenú moc. A diabol si vybral XX. storočie," /B. str. 13/ Mária hovorí, že Gospa "jej povedala, že sa medzi diablom a jej Synom vedie veľký boj o ľudské duše." /A. str. 66/ Jelene Vasiljovej, ktorá ako 11-ročná začala mať v decembri 1982 nezávisle od "vidiacich" detí samostatné "vnútorné videnia" Gospa sa stala sa iniciátorkou tzv. modlitbových skupín, o ktorých bude ešte reč, Panna Mária údajne povedala doslova: "Modlite sa, aby som zvíťazila nad Satanom." /B. str. 19/ Autor citovaného elaborátu "Medžugorie" k tomu všetkému dodáva, že "diabol je veľmi spokojný, keď sa v neho neverí alebo keď sa považuje za smiešnu, hlúpu a nemohúcu bytosť, figúrku z ľudových rozprávok." /B. str. 13/ Namiesto vlastného komentára k týmto výrokom dávam prednosť varujúcim slovám kardinála Suenensa: "Démonománie sa treba dôsledne varovať. Je trikom Zlého upútať pozornosť na seba a na svoju činnosť, namiesto na Ježiša a na jeho veľkonočné tajomstvo... Musíme sa dôsledne vyhýbať psychóze prítomnosti 'zlých duchov' a klíme strachu; práve naopak, musíme zdôrazňovať, že Ježiš nás vyslobodil z mocností tmy... Na jednej strane nemôžeme súhlasiť s materialistickým a racionalistickým odmietaním existencie mocností tmy, no nemôžeme ani prijať fundamentalistickú interpretáciu. Písma, ktorá príliš zdôrazňuje úlohu zlých duchov" /Citovaná kniha kardinála Suenensa, str. 64 - 65./

Namiesto Boha lásky, nášho nebeského Otca, ktorého nám zjavil náš jediný Pán, Ježiš Kristus, medžugorské zjavenia nám často predstavujú trestajúceho, hrozného, ba až pomstychtivého Boha Starého zákona, ktorý musí zápasit s diablom a svetu hrozí kataklizmom. Výstrahy Gospy sú obsiahnuté údajne v 10 tajomstvách, o ktorých deti síce nesmú hovoriť, ale vie sa o nich aspoň vo všeobecnosti toľko, že "Gospa naznačila niečo, čo je dosť strašné pre človeka." /A, str. 107/ Povedala, že "tajomstvá sa naplniť musia, nie je možné sa im vyhnúť, ale treba sa na ne pripraviť. Ľudia nesmú prepadať panike a strachu." /B, str. 12/ A povedala tiež, že aj sama "sa každý deň modlí pred betónovým krížom na Križovaci k svojmu Synovi, aby odpustil svetu jeho hriechy." /B, str. 8/ Jeleny Vasiljovej v prítomnosti o. Vlašiča nadiktovala Gospa pri "vnútorných videniach" toto posolstvo: "Jediné, čo vás prosím, je obrátenie, jedine obrátenie. Hovorím to vám, aby ste to povedali celému svetu. Obrátenie, len obrátenie!... Budem prosiť Syna, aby vás netrestal." /B, str. 9/

Interpretáci medžugorských zjavení v tom vidia, nie bezdôvodne, analógiu s fatimskými zjaveniami a tajomstvami. Dr. S. Barbarič, duchovný poradca v Medžugorí, vo svojom článku "Odkaz Medžugoria" /z r. 1985; preložený je aj do slovenčiny/ píše: "V sedemnástom roku tohto storočia došla od Matky Božej výzva z Fatimy: 'Obráťte sa! Modlite sa a robte pokánie!'. Sedemnať rokov pred ukončením tohto storočia dochádza znova veľmi intenzívna výzva - tentoraz z Medžugoria: 'Zmierte sa, rozširujte mier!'. Potvrdenie zo strany cirkevnej autority trvalo vo Fatime okolo 15 rokov. Že sa vo Fatime tak dlho čakalo na oficiálne potvrdenie, to by ešte nič nezmenilo na strašných udalostiach v Európe, ktoré sa udiali po tejto výzve z Fatimy. Dnes sa v Medžugorí znova ozýva výzva: 'ZMĚNTE SVOJ SMER!'. Kto si teda bude môcť umyť svoje ruky, ak sa po týchto výzvach, po týchto zjaveniach v Medžugorí, stane v Európe niečo strašné?" Slovenský prekladateľ článku k tomu dodal ešte svoju poznámku: "Je dobre známe, že vo Fatime Matka Božia vyzývala ľudstvo - svoje deti - aby sa zasvätili jej Nepoškvrnenému Srdcu, modlili sa a robili pokánie, že tak Boh môže odstrániť alebo aspoň zmierniť hrozný trest, ktorý si ľudia sami na seba pripravujú /2. svetová vojna/ - žiaľ, ľudstvo ju nevypočulo, a ešte väčší žiaľ, ani väčšina kňazov nie!!! Dnes sa nám Matka Božia na túto skutočnosť sťažuje a prosí nás, aby sme to aspoň teraz urobili!!!"

A návod, ako zmierniť hnev Boha a predísť hroziacej katastrofe? Keď sa deti pýtali na Silvestra 1981 Gospy, aké posolstvo odkáže svetu, povedala: "Čo najviac modlitby a pôstu..." /B, str. 8/. Modlitbu žiada každodennú, "aspoň trojhodinovú. Určite nie menej ako pol hodiny ráno a pol hodiny večer." /B, str. 18/. "Gospa prosí o pôst, predovšetkým o pôst plátkový o chlebe a o vode. Gospa vysvetľuje, že pôst má veľkú hodnotu, hodnotu nezameniteľnú s čímkoľvek iným, napríklad skutkom milosrdenstva." /B, str. 9/ Prostredníctvom Jeleny Vasiljovej rozšírila pre modlitbové skupiny požiadavku pôstu o chlebe a vode aj na stredy. /B, str. 18/ Nestačí sa však len postiť, "zároveň je potrebné zbavovať sa starých zlovykov", medzi ktoré patrí najmä "časté pozeranie televízie, fajčenie, prílišné pitie alkoholu, ale i kávy." /B, str. 10/ Od modlitbových skupín žiada už celkom bezvýhradné "zrieknutie sa všetkých nezriadených vášní a návykov, ako je televízia, šport, fajčenie, nadmerné užívanie jedla a pitia a podobne." /B, str. 18/

Ťažkosť, samozrejme, nie je v tom, že Medžugorie vyzýva k modlitbe a pôstu. V tom nie je ani ojedinelé, ani nové. Problém

spočíva v tom, že modlitba a pôst sa dostávajú do centra pozornosti kresťanského života, a to dokonca pred lásku k blížnemu, prejavujúcu sa aj skutkami milosrdenstva. Aký to rozdiel oproti výzve samého Krista, ktorý práve lásku povýšil nad všetko ostatné! Prí-
pomenme si aspoň niekoľko výrokov Písma. "Milovať blížneho ako seba samého je viac ako všetky zápalné a ostatné obety." /Mk 12, 33/ "Či takýto je pôst, ktorý sa mi ľúbi? Má sa človek umŕtvovať po celý deň? Vykrúcať si hlavu dookola a vrecovinou i popolom si ustielat? Či toto nazývaš pôstom a dnom milým Bohu?... Či nie, keď lámeš chudobným svoj chlieb, potulných beďárov zavedieš do domu, ak vidíš nahého, zaodeješ ho a pred telom svojím sa neskrývaš?" /Iz 58, 5 a 7/ "Keď sa modlíte, nehovorte veľa ako pohanovia. Myslia si, že budú vypočutí pre svoju mnohovednosť. Nenapodobňujte ich; veď váš Otec vie, čo potrebujete, prv, ako by ste ho prosili;" /Mt 6, 7-8/ Sotva možno uznať za pravdu, že kresťanstvo sklamalo nedostatkom modlitby a pôstu; sklamali sme nedostatkom lásky k blížnemu, sklamali sme tým, že sme postavili zákon nad lásku a uzavreli sa do vlastnej, zdanlivo bezpečnej ulity!

Hodno sa zamyslieť nad slovami, ktoré uvádza vo svojom článku "Spiritualita pre dobu neistoty" profesor Nového zákona na pápežskej univerzite v Salamance J.-M. González-Ruiz: "Veriaci často upadá do pokušenia, že chce s božstvom nadviazať priame, telefonické spojenie, a tak sa vyhnúť ceste spájajúcej ho s jeho blížnymi, ktorá je daná samou skutočnosťou. Vytvára sa tak spiritualita čírejšej transcendencie, uchylujúca sa do chrámu ako na miesto úplnej istoty... Biblická spiritualita pozerá na blížneho ako na niečo také samostatné, že cesta cez neho je kvalifikovaná ako dostačujúca pre eschatologickú záchranu človeka dokonca aj vtedy, keď výslovne nevyúsťuje do kráľovskej cesty k Bohu. Podľa Mt 25, 31-46 uzná Syn človeka za svojich všetkých tých, ktorí preukázali službu svojim blížnym, aj keď ho v nich výslovne nepoznali. Len tak možno vysvetliť úžasľú otázku 'dobrých' ľudí: "Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť?" /Mt 25, 37/" /Kresťanství dnes, Praha 1969, str. 58-59/

Bolo by možné ďalej pokračovať vo vymenovávaní toho, čo ma vedie k vážnym pochybnostiam o autenticite zjavení Panny Márie w Medžugorí. Isteže, nie všetko z Medžugoria má rozporný alebo pochybný charakter. Veľa výziev Medžugoria má vyslovene pozitívny obsah a otcovia františkáni v Medžugorí, a nielen oni, vynakladajú nemalé úsilie na to, aby sa práve tento pozitívny obsah dostal do povedomia ľudí. Ale práve táto nutná snaha o pozitívnu interpretáciu zjavení je ďalším momentom, ktorý ma znepokojuje, lebo autentický prejav Panny Márie by mal byť sám osebe dostatočne vý-
rečný aj bez interpretácií. Aby bolo zrejmé, čo mám na mysli, uvediem radšej doslova jednu pasáž z rozhovoru o. Janka Bubala s Vickou, v ktorom ju žiadal, aby si spomenula, čo bolo hlavné z tretieho dňa zjavení. "Vicka: Čo to má byť? Ja si nespomínam. A kto by si to mal všetko pamätať? O. Janko: Vicka, chápem ťa, len si spomeň, a nikdy to nezabudni: Vtedy Gospa skutočne oznámila človekovi ten najvýznamnejší zo svojich odkazov. Vicka: Ja ťa ani teraz nechápem. O. Janko: Nuž, ako si spomínaš, vtedy Gospa... opakovala...: Mier, mier, mier a len mier. A potom Gospa s plačom dva razy opakovala: Mier musí zavládnuť medzi Bohom a človekom a aj medzi ľuďmi! A to je, Vicka, VŠETKO, čo nám Gospa, ktorá prišla medzi nás, chcela povedať. A všetko ostatné, ako je modlitba, pôst a pokora, sú len prostriedky k tomu mieru. Vicka: Teraz si aj ja na to spomínam. Ale ty si vzdelaný a rozumný, a tak to teda vieš všetko vyvodit', no ja... " /A, str. 50 - 51/.

Nevdôjak sa človeku natíska otázka, čo by bolo z medžugorských udalostí, keby sa ich neboli ujali miestni františkáni, a to nielen z hľadiska interpretácií zjavení. Zjavenia nie sú len v Medžugorí /hoci deťom "Gospa povedala, že je to jej posledné zjavenie na zemi", ako sa doslovne vyjadrila Vicka a ako to vysvetlila aj Mirjana; A, str. 128; B, str. 12/. V samej Hercegovine sa Panna Mária údajne zjavovala skupinám detí vo viacerých obciach a mestách, ako je Izbično, Grnač, Rožko, Polje, Podbum, Zagorje, Jare a Mostar. /B, str. 13/ Deťom z Izbična Gospa dokonca prehlásila: "Ak to bude nutné, zjavím sa v každom dome." Deťom z Medžugoria však súčasne Gospa výslovne zakázala kontakt s inou skupinou detí /menovite z Izbična/, ktoré mali záujem o spoločné prežitie zjavenia a o spoločné modlitby; za porušenie tohto zákazu Gospa deti tvrdo pokarhala. /B, str. 14/ Nie je od veci pripomenúť, že aj na Slovensku sme mali Dechtice s plačúcou sochou Panny Márie, Tvrdomestice so zjaveniami Panny Márie trom dievčatkám, máme Turzovku atď. Všetko s negatívnym stanoviskom cirkevných autorít. Tvrdomestice pri Topoľčanoch som kedysi zažil aj osobne, s podobnými pocitmi, aké mal autor spomínanej reportáže v Medžugorí. Ani sväté nadšenie ľudí však nie je samo osebe svedectvom autenticity zjavení Panny Márie. Nemali hlboké prežitie Bržej prítomnosti aj tí, čo boli napr. na Velehrade, v Šaštíne či v Levoči? Všade tam, kde sa čo len dvaja alebo traja zhromažďujeme v Kristovom mene, tam je On medzi nami! /Mt 18, 20/

Moje pochybnosti o autenticite zjavení Panny Márie v Medžugorí neznamenajú, že pochybujem o úprimnosti medžugorských detí. Nemám dôvod pochybovať ani o vyjadreniach lekárov, ktorí údajne dosvedčili, že deti nemajú nijaké chorobné prejavy. Plne akceptujem stanovisko mostarského biskupa P. Žaniča: "Nateraz nás všetko vedie k presvedčeniu, že deti neklamú. Zostáva najťažšia otázka: Ide o subjektívnu skúsenosť detí, alebo o nadprirodzenú udalosť?" Na základe vyššie uvedených autentických výpovedí a faktov sa osobne silno prikláňam k prvému variantu. Ak sa mohla pod vplyvom svojich dominikánskych učiteľov dokonca aj sv. Katarína Sienská /a ani zďaleka nielen ona! / až tak veľmi myliť vo svojich domnelých videniach, potom nevidím dôvod, prečo by aj medžugorské deti nemohli vo svojich videniach reprodukovat', žiaľ veľmi neadekvátne, náboženské predstavy toho prostredia, v ktorom boli vychované. Tak, ako sa tým neznížila svätosť sv. Kataríny Sienskej, nespochybňuje sa ani možný svätý život medžugorských detí a ani nikoho, kto v Medžugorí verí.

Tým, ktorí tak veľmi zdôrazňujú blahodarné účinky Medžugoria, prejavujúce sa napr. v obnove náboženského života v okolí Medžugoria, v obrátení mnohých pútnikov atď., treba pripomenúť, aby sa zamysleli aj nad jeho negatívnymi dopadmi, na ktoré sa v nadšení obyčajne zabúda. Nemožno nevidieť, že Medžugorie vedie vo viacerých smeroch do predkoncilového spôsobu myslenia, ba v určitých smeroch až hlboko do stredoveku. Proti požiadavke Druhého vatikánskeho koncilu, aby sa jasne rozlišovalo medzi pravdami viery podľa stupňa ich hodnoty a hierarchie, v medžugorských zjaveniach majú prosté náboženské predstavy rovnakú váhu ako najzávažnejšie zjavené pravdy viery, na nedozeranú škodu pre žiaduci dialog s našimi odlúčenými bratmi a s dnešným svetom. /Bližšie o tomto probléme pozri pastorálnu konštitúciu koncilu o cirkvi v modernom svete Gaudium et Spes, napr. ods. 21, 43 a ďalšie. / Len Boh sám vie, pre koľkých ľudí znamená Medžugorie definitívne zahatanie cesty

k Bohu a pre koľkých našich odlúčených bratov je zmarením nádeje na skoré zjednotenie kresťanov v Kristovej Cirkvi. /Na túto tému pozri závažnú pasáž v dogmatickej konštitúcii koncilu Lumen Gentium, ods. 67/.

Jedným z vážnych negatívnych dopadov medžugorských udalostí je nebezpečenstvo oživovania bludu extrémne chápaného mariánskeho kultu, pred ktorým varujú aj francúzski biskupi vo svojom súbornom diele Viera cirkvi: "/Tento blud/ spočíva v predstave, že Maria - keďže je Matkou - je milosrdnejšia ako Kristus, a môže preto vážiť svojho druhu nedostatok srdca zo strany Otca alebo Syna. Takéto chápanie Márie, šírené občas niektorými kazateľmi, je v úplnom rozpore so Zjavením." /Citované podľa poľského prekladu: Wiara Kosciola, 1985, str. 205./ Nebezpečenstvo bludu spočíva v tom, že vedie k odlišovaniu medzi "milosrdenstvom Panny Márie... a spravodlivosťou Boha", a teda k názoru, že "Panna Mária je akosi mäkšieho srdca, t. j. plnšia lásky ako sám Boh." /M. Goffin: Niekoľko úvah o povere a poverčivosti, v zborníku Objections to Roman Catholicism, Penguin Books 1966, str. 42./.

Nemenej závažný negatívny dopad predstavujú aj predstavy z Medžugoria o nebi, očistci a pekle, a najmä o hrozivo blízkom apokalyptickom treste Božom. Pápež Ján XXIII., živý svedok Kristovej lásky, povedal na túto tému vo svojom otváracom prejave na Druhom vatikánskom koncile dňa 11. októbra 1962 nasledujúce slová: "Pri každodennej pastoračnej činnosti musíme občas počúvať, na našu veľkú lútosť, hlasy ľudí, ktorí - aj keď horlivosťou planú - nie sú obdarení prílišným zmyslom rozlišovania alebo miery. V týchto moderných časoch nedokážu vidieť nič iné ako klamstvo a úpadok. Hovorí, že v porovnaní s predchádzajúcimi storočiami je naša doba horšia, a konajú, ako keby sa vôbec nepoučili z histórie, ktorá je predsa učiteľkou života... Cítíme, že nemôžeme nevyjadriť nesúhlas s tými prorokmi temnosti, ktorí neustále predpovedajú hrozné katastrofy, ako keby sa blížil koniec sveta. V tejto historickej chvíli nás Božia prozreteľnosť vedie k novému poriadku v ľudských vzťahoch, ktoré úsilím ľudí, a dokonca aj nezávisle od ich vlastných očakávaní, smerujú k uskutočňovaniu vyšších a nepochopiteľných Božích zámerov. A všetko, dokonca aj ľudské rozdiely, vedú k väčšiemu dobru cirkvi". /The Documents of Vatican II. editori W.M. Abbott, S.J. A J. Gallagher, New York 1966, str. 712 - 713./ Žiaľ, aj Medžugorie má viaceré prejavy, na ktoré sa vzťahuje výrok vyslovený inými v súvislosti so sprofanovanými, zato však veľmi propagovanými fatimskými odkazmi o hroziacom treste Božom: "Je na škodu, že sa k nim nepristupovalo s väčšou rezervou; bolo by však katastrofálne, keby sa čo len jedna duša dala nimi doviest k presvedčeniu, že Boh je naozaj podobný tej hroznej a ukrutnej bytosti, ktorá je vyjadrená v slovách tohto zjavenia." /M. Goffin, citovaný zborník, str. 45/.

Otec Janko Bubalo na záver svojich rozhovorov s Vickou hovorí: "Rieka pútnikov v Medžugorí ešte stále tečie... A NEBUDE LAHKO TOMU, KTO SA POKÚSI TÚTO RIEKU NÁSTILNE PRERUŠIŤ ALEBO POŠPINIŤ!!!" /A, str. 193/ Autor spomínanej reportáže píše obdobne, aj keď predsa len trochu umiernennejšie: "Dnes, keď svetové hodiny odbíjajú o päť minút dvanásť, záhrebský kardinál Kuharič povedal: 'A čo, ak Gospu neprijmeme, a ona sa stiahne späť?' /Podobný výrok je aj v B, str. 16./ Kardinál Franjo Kuharič má v skutočnosti vo vzťahu k Medžugoriu celkom triezve, opatrné stanovisko. Tiež o. Bubalo - napriek uvedenej vyhrážke-vyzval v jednote s ostatnými biskupmi

Juhoslávie veriacich, aby do Medžugoria neputovali, kým udalosti nepreskúma osobitná komisia. Spolu s mostarským biskupom P. Žaničom súčasne podpísal dekrét novej komisie pre skúmanie udalostí v Medžugorí, ktoru ustanovila biskupská konferencia Juhoslávie. Ako uvádza Osservatore Romano, rozhodnutie biskupskej konferencie Juhoslávie, ktorej predsedom je kardinál Kuharič, zo dňa 29. I. 1987 znamená zákaz púť a organizovania iných prejavov, ktoré by boli motivované pripisovaním nadprirodzeného charakteru udalostiam v Medžugorí.

"NESTARAJTE SA, ČO BUDETE HOVORIŤ"

Všeličo sa na Slovensku udialo za tie dlhé roky uplatňovania diskriminujúceho zákona o prihlasovaní detí na náboženstvo. Pre povzbudenie uvádzame niekoľko stručných rozhovorov z toho-ročného zápasu rodičov o identitu svojich detí:

1. Vládnuca trieda: Pedagóg, ktorý preberá s nechutou prihlášku na náboženstvo: "Ak prihlásite svojho syna na náboženstvo, bude mu to škodiť, zapamätajte si, že sa nikam nedostane, bude z neho iba robotník!" Otec odpovedá: "Teda v socialistickom štáte, podľa vás, byť robotníkom je hanbou, je to tá najposlednejšia vec. Keďysi komunisti tvrdili, že sú vládou robotníkov a roľníkov, dnes to už nie je pravda?"

2. Diskriminácia detí: "Milé deti", povedala súdružka učiteľka v septembri, "koho si zvolíme za predsedu triedy"? "Jurka!" volali všetky deti. A naozaj, Jurko bol najlepší žiak-druháčik. V októbri, keď začalo vyučovanie náboženstva, zavolała si súdružka Jurka: "Nemôžeš byť predsedom triedy, lebo chodíš na náboženstvo, ale môžeš byť pokladníkom, lebo katolíci nekradnú."

3. Nadaný žiak: "Mamička, váš chlapec je veľmi nadaný, mohol by ísť na vysokú školu, nekazte mu to, vezmite tú prihlášku na náboženstvo späť." Matka odpovedá: "Veď on aj skutočne chce ísť na vysokú školu..." "No vidíte!" - "... ale na teológiu."

4. Slabší žiak: Ak je žiak nadaný, hovoria učitelia, bude mu to škodiť pri ďalšom postupe, ak je žiak slabý, hovorí učiteľ: "Váš syn, nechcem povedať, že je hlúpy, ale slabo sa učí. Ak ho prihlásite na náboženstvo, nebude stačiť na ostatné predmety, neškodte svojmu synovi." Otec odpovedá: "Keď je už hlúpy z vašich predmetov, nech je múdry aspoň z náboženstva."

Váš Marián zo Spiša

Kontemplácia ťa nikdy neoslobodzuje od lásky, ktorá sa prejavuje činmi.

Musíš rásť do výšok, ale nikdy sa nesmieš prestať dotýkať zeme.

/ Michel Quoist /

Práca a tvorivosť v živote kresťana

"Pretože si počúval hlas svojej ženy
a jedol si zo stromu, z ktorého som ti zakázal jest',
nech je prekliata pôda kvôli tebe!
S námahou si budeš dobývať z nej živobytie
po všetky dni svojho života...
V pote tváre budeš jest' svoj chlieb,
kým sa nenavrátiš do zeme,
lebo z nej si bol vzatý..." /Gn 3,17-19/

Takto prehovoril Boh k Adamovi po prvom hriechu, čo mnohým ešte i dnes môže pripomenúť, že práca je trestom za zlo, ktoré páchame, resp. trestom za hriech našich prarodičov. Je to skutočne tak? Názor, že prácu treba prijať v duchu pokánia ako tvrdú povinnosť života a následok hriechu, mal a má svojich prívržencov. Niektorí sa domnievajú, že fyzická práca človeka ponizuje, mechanizovaná práca ho odcisťuje alebo odcudzuje v prípade, že sa jej človek celkom oddá. Možno tieto názory považovať za smerodajné? No my vieme, že Boží plán s ľudstvom je stavaný práve na práci človeka: na tvorivej práci, posvätenej dobrým úmyslom a modlitbou. Pri stvorení sveta dal Boh človeku príkaz podmaniť si Zem /Gn 1, 28/, pretože Zem ani vesmír nestvoril ako úplne dokončené. Takto sa človek stáva spolupracovníkom na diele stvorenia, staviteľom, objaviteľom, má možnosť rozvíjať a pretvárať stvorené. Boh je dynamická sila podnecujúca vývoj, a v tomto vývoji má človek svoje osobitné miesto. Príroda inšpiruje človeka zamýšľať sa nad jej zákonmi, skúmať ju a podmaniť si ju. Každá užitočná činnosť a práca majú hlboký zmysel, vyplývajúci z Božieho plánu, z plnenia základnej Božej vôle, a to ešte prv, než by človek dal práci hodnotu akoby zvonku svojím dobrým úmyslom. Práca má svoju vnútornú hodnotu, lebo je spoluprácou na Božom stvoriteľskom pláne. /Voľne podľa J. Tomko Kresťan a svet./

Tolko stanovisko cirkvi. Mnohí si však kladú otázku, ako vniesť do práce tvorivý aspekt, keď tvorivosť je výsadou, talentom, nie každý je schopný pracovať tvorivo.

Tvorivosť v širšom zmysle nie je len vytváraním nových hodnôt v umení, literatúre, technike, vede a pod., a teda privilégium umelcov a vedcov. Zahrňa konštruktívny a novátorský prístup k práci ako takej, vyskytuje sa v každej sfére ľudskej aktivity.

Výchovu k tvorivosti treba začať od najútlejšieho veku, v období voľnej a napodobnivej hry, do ktorej dieťa samo od seba vkladá mnohé tvorivé prvky. Nemali by sme deti obmedzovať, rušiť a zakazovať takéto hry, nemali by sme vynucovať, aby sa hrali podľa našich predstáv, ale naopak, rozvíjať ich fantáziu a dávať podnety k tvorivým hrám. Dieťa, ktoré má možnosť tvorivo sa realizovať, si takto vytvára aj pozitívny prístup k tvorivej práci, ktorá formuje jeho charakter a učí ho zaujímať vlastné a nekonvenčné postoje.

Aj v dospelom veku má výchova k tvorivosti svoje miesto. Obsahuje ochotu vyvíjať vlastnú iniciatívu /pozrieť sa na problém z iného pohľadu, než je ten naučený, zanechať stereotyp/, kriticky

presadzovať, aj napriek prekážkam, netradičné, nové riešenia, ale najmä obsahuje ochotu ďalej sa vzdelávať a rozvíjať poznanie pre dobro druhých, a to nielen v oblasti svojej odbornosti.

Dnes sa i medzi kresťanmi stretávame s názorom, že v aktivite sa neoplatí vyčerpať, treba robiť len toľko, aby to vzbudzovalo dojem činnosti, namáhať sa "len do výšky platu" a aby sa nepovedalo, že nerobíme celkom nič. Vo vedomí človeka, ani kresťana, sa ešte stále nepresadil pocit zodpovednosti za to, čo koná a tým viac, ani za to, čo nekoná/napríklad pre vzrast kresťanského ducha v cirkvi a v spoločnosti/. O tvorivom prístupe sa v týchto prípadoch už vôbec neuvažuje. Cirkev k tomuto problému v pastorálnej konštitúcii Gaudium et spes, čl. 43, hovorí: "Nesúlad vyskytujúci sa u mnohých medzi vierou, ktorú vyznávajú, a ich každodenným životom treba zarátať medzi najvážnejšie bludy našej doby. Proti tomuto pohoršeniu sa rozhodne stavali už starozákonní proroci a ešte viac v Novom zákone sám Ježiš Kristus mu hrozí ťažkými trestami.- Nech sa teda nestavajú pomýlene proti sebe profesionálna a sociálna činnosť z jednej strany a náboženský život z druhej. Kresťan, zanedbávajúc svoje časné povinnosti, zanedbáva aj svoje povinnosti voči blížnemu, ba proti samému Bohu a vystavuje nebezpečenstvu svoju večnú spásu. Podľa príkladu Kristovho, ktorý bol remeselníkom, nech sa kresťania skôr tešia, že môžu vykonávať všetku pozemskú činnosť, spájac svoje rodinné, profesionálne, vedecké a technické úsilie v jednu životnú syntézu s náboženskými hodnotami, pod ktorých najvyšším vedením všetko sa uvádza do súladu na slávu Božiu. Svetské zamestnania a úsilia patria do vlastnej, i keď nie výlučnej kompetencie laikov. Keď teda konajú, či už jednotlivo alebo spoločne ako občania,... nech sa snažia stať na tomto poli skutočnými odborníkmi. Nech radi spolupracujú s tými, čo sledujú tie isté ciele ako oni. Vedomí požiadaviek viery a udržiavaní jej silou nech neváhajú vo vhodnom čase osnovat' a realizovat' nové podujatia. Je vecou ich náležite vypestovaného svedomia vpísať Boží zákon do života pozemskej spoločnosti."

Nech nás tieto slová pohnú zamýšľať sa: Čo som ja - celkom konkrétne - ochotný dávať pre rozvoj? Ako využívam tie talenty, ktoré mi Boh dal do správy a za ktoré sa budem raz pred jeho tvárou zodpovedať? Nakoľko využívam svoje profesionálne zručnosti a vedomosti? Som ochotný rozvíjať ich a v prípade potreby ponúknuť ich aj do služieb cirkvi?

Ak sa obzrieme do minulosti, zistíme, že od konca 40. rokov s rastom prenasledovania cirkvi v našich krajinách upadla /z rôznych dôvodov/ tvorivosť jej členov. Azda bolo treba vynakladať zvýšené úsilie predovšetkým na to, aby sa zachoval náboženský život ako taký. Avšak treba zaplnať aj medzery na poli kultúry - vo výtvarnom umení, literatúre i hudbe, vede a vôbec v celej kultúre rodinného i spoločenského života. Hľadajme v sebe skryté talenty a podnecujme sa navzájom do tvorby diel náboženských aj profánnych, ktoré by priniesli do dnešného sveta pozitívne hodnoty kresťanskej morálky, radosti a nádeje!

Vystúpil na vrch, povolal k sebe tých, ktorých sám chcel, a oni prišli k nemu./ Mk3,13 / Potom ich poslal hlásať Božie kráľovstvo a uzdravovať chorých. Oni išli, chodili po dedinách, všade hlásali evanjelium a uzdravovali./ Lk 9,2;6 /

SLÁVNOSTI V RODINE A V CIRKVI

Pokračujeme v uverejňovaní životopisov svätých. Každý svätý je originálom, neopakovateľným vzorom kresťanskej lásky a hrdinskej obetavosti. Každý osobitným spôsobom vyplnil Kristov príkaz lásky a dosiahol večný cieľ svojou vlastnou cestou.

Životy svätých - ich boje a námahy, nadšenie pre Krista, láska k pravde a na konci života vyrovnaná smrť - sú dôkazom toho, že existujú večné hodnoty, pre ktoré sa oplatí žiť i zomrieť. Pripomínajme si ich hlayne v deň sviatku nášho patrona alebo patrona našich blízkych. Životopisy uverejňujeme podľa občianskeho a cirkevného kalendára.

11. septembra: sv. Bystrík

O sv. Bystríkovi máme veľmi málo správ. Spomienka o ňom je v životopise sv. Gerharda, čanádskeho biskupa a mučeníka. V ňom sa píše, že Bystrík bol biskupom. Tradícia ho kladie za biskupa do Nitry. Podľa nej ho za biskupa ustanovil uhorský kráľ sv. Štefan na konci svojej vlády, teda okolo roku 1038. Po Štefanovej smrti vznikla pohanská vzbura niektorých maďarských bojarov proti Štefanovej kresťanskej politike. Vtedy zahynul aj sv. Gerhard. Gerhardov životopisec hovorí, že spolu s ním ešte dvaja biskupi: Buldus a Bestrikus, ktorého voláme po slovensky Bystrík. Zo spomutej správy sa dozvedáme, že keď Bystrík prechádzal na loдке cez Dunaj (niekde pri Budapešti), pohanskí povstanci hrozili šípami a kamenmi tak, že na tretí deň zomrel. Stalo sa to skoro po roku 1038. V niektorých historických prameňoch sa kladie jeho smrť na rok 1046.

Meno sv. Bystríka je slovenské, a je teda pravdepodobné, že bol Slovák. V kaplnke Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda je vyobrazený na jednom z farebných oblokov.

13. septembra: sv. Ján Zlatoústý

Sv. Ján Zlatoústý patrí medzi veľké osobnosti kresťanského Východu a celej cirkvi. Narodil sa v Antiochii v Sýrii medzi rokmi 340 a 350. Najskôr študoval rečníctvo a literatúru, potom sa rozhodol pre prísny asketický život. Utiahol sa do opustenej jaskyne, kde sa cvičil v prísnosti voči sebe a venoval sa štúdiu kresťanskej dokonalosti. Nedostatok spánku a jedla, vlhkosť a chlad jaskyne, to všetko mu tak podlomilo zdravie, že sa musel vrátiť do Antiochie. Tam ho biskup r. 380 vysvätil za diakona a neskôr za knaza. Ako knaz pôsobil 12 rokov v Antiochii. Vynikol predovšetkým ako kazateľ. Pre jeho vynikajúce kázne ho jeho súčasníci nazvali "Zlatoústý" /Chryzostomos/.

R. 397 sa stal Ján Zlatoústý biskupom /patriarchom/ cisárskeho hlavného mesta Carihradu a prímasom východnej cirkvi, a tým sa stal vodcom a učiteľom všetkých východných kresťanov. Ako všetky veľké osobnosti v dejinách, i Ján Zlatoústý vzbudzoval všade okolo seba nielen obdiv a nadšenie, ale tiež nepriateľstvo a žiarlivosť. A to predovšetkým preto, že v duchu vernosti evanjeliu a svojmu pastierskemu poslaniu začal reformovať cirkev. Úprimne zmýšľajúci duchovní a veriaci prijímali tieto reformy s uspokojením, avšak tí, ktorí boli postihnutí Jánovou reformou, v skrytosti

organizovali proti nemu odboj. V Carihrade si ešte sťažil situáciu kritizovaním pohoršlivého života cisárovnej Eudoxie. Cirkevný snem, i keď neplatný ho zosadil z biskupského stolca a výnosom cisárovnej Eudoxie bol odsúdený do vyhnanstva. Toto jeho prvé vyhnanstvo však netrvalo dlho. Carihradský ľud sa búril proti odchodu obľúbeného pastiera a vzburu ešte zosilnilo zemetrasenie, ktoré práve postihlo toto mesto. Cisárovná videla v týchto udalostiach Boží trest, a preto rýchlo dala priviesť patriarchu naspäť. Potom bol Ján Zlatoústý pod vplyvom svojich protivníkov a cisárovnej, ktorú znovu popudil svojimi kázňami, znova odsúdený do vyhnanstva v Kukuze /stredovýchodné Turecko/ a Pitionte na východnom pobreží Čierneho mora. Odtiaľ sa však už nevrátil a vo vyhnanstve strávil zvyšok života. Ale ani z veľkej diaľky neprestal plynúť prúd jeho zlatých slov. Šíril ho svojimi listami, ktorými ďalej riadil a tešil Boží ľud. Ján Zlatoústý zomrel vyčerpaný útrapami a strastami so slovami: "Nech je vo všetkom pochválený Boh."

Po tridsiatich rokoch boli jeho telesné pozostatky prenesené do katedrály sv. Sofie v Carihrade. Liturgická úcta sv. Jána Zlatoústeho sa začala r. 428, keď bol v byzantskej cirkvi ustanovený jeho sviatok.

17. októbra: sv. Hedviga

Sv. Hedviga bola sliezska kňažná. Avšak nepochádzala zo Sliezska, ale z Bavorska. Tam sa narodila r. 1174 v rodine grófa Bertholda. Keď dospela do veku asi 12 rokov, rodičia ju vydali za sliezske knieža Henrika I. V manželstve sa jej narodilo sedem detí. Hedviga bola príkladnou matkou a manželkou. Podobne sa vyznačovala kresťanskou dobročinnosťou. Chudobným a chorým pomáhala nielen sama, ale získala pre túto činnosť aj svojho manžela. V manželstve ju zastihli ťažké životné skúšky. Zažila smrť svojich šiestich detí - posledný zomrel v boji proti Tatarom syn a otec nástupca Henrich II. Tri roky predtým jej zomrel manžel. Po jeho smrti sa utiahla do kláštora cisterciánskych rehoľných sestier v Trzebnici, ktorý sama založila r. 1202. Tam zomrela 15. okt. 1243. Hedvigu vyhlásil za svätú pápež Klement IV. r. 1267. Jej úcta bola zvlášť silná v Sliezske a Poľsku, odkiaľ sa rozšírila do susedných krajín a napokon do celej cirkvi.

31. október: sv. Alfonz Rodriguez

Sv. Alfonz Rodriguez pochádzal z početnej rodiny obchodníka s látkami v Segovii, v strednom Španielsku. Narodil sa 25. 7. 1533 ako druhý z jedenástich detí. Ako 14-ročného ho dali rodičia na štúdium k jezuitom v Alcale. Ale už o rok mu zomrel otec a Alfonz musel nastúpiť na jeho miesto a starať sa o rodinu. Keď mal 27 rokov, oženil sa. Žil šťastne s manželkou a dvoma deťmi, ale sotva prešlo sedem rokov, stratil manželku, obidve deti i majetok. Svoj ďalší život sa rozhodol zasvätiť Bohu. V 35 rokoch sa vrátil do školských lavíc a znova s námahou pokračoval v štúdiách, ktoré pred 20 rokmi prerušil. Potom vstúpil do jezuitského noviciátu. Prijali ho a on požiadal, aby smel po celý život zostať bratom laikom a slúžiť ostatným spolubratom rehoľníkom. Predstavení ho po šiestich mesiacoch poslali do kolégia v meste Palma na ostrove Mallorca v Stredozemnom mori. Tam pôsobil celý svoj ďalší život ako vrátnik. Ako rehoľný brat bol Alfonz veľmi prísny na seba, ale láskavý a obetavý v službe ostatným. Pre všetkých bolo

stretnutie so svätým vrátnikom veľkým zážitkom, niekedy i priamo rozhodujúcim, ako napr. pre sv. Petra Clavera, apoštola otrokov a duchovného žiaka Alfonza Rodrigueza. Príslovečnou sa stala jeho poslušnosť voči predstaveným. Najviac sa snažil pôsobiť na druhých vlastným príkladom. Jeho obdivuhodný duchovný život, dôsledné sebapremáhanie, chudoba, bezhraničná poslušnosť a nadprirodzená láska **vychádzajú** z Duchovných cvičení sv. Ignáca z Loyoly. Popri láske k Bohu brat Alfonz si oddane ctí a miloval Pannu Máriu.

Zomrel 30. okt. 1617. Jeho pohreb bol veľkou manifestáciou kresťanskej viery a zároveň aj úcty k svätému rehoľníkovi. Za blahoslaveného ho vyhlásil pápež Lev XII. r. 1825 a za svätého pápež Lev XIII. r. 1888.

KATECHÉZA

S k u p i n a B / b i r m o v a n c i /

II. časť: BOŽÍ DUCH SA NÁM DÁVA. ČO O TOM HOVORÍ STARÝ ZÁKON

Minule sme si na niekoľkých príkladoch ukázali, že v živote ľudí jestvuje čosi, čo v nich vzbudzuje túžbu po novom, dokonalejšom svete, po lepšom živote - živote v láske a pravde, živote v Božej blízkosti.

Ukázali sme si, že tu jestvuje sila, ktorá nás pobáda tvoriť, milovať, slúžiť, dúfať, hľadať pravdu a veriť.

Skadiaľ však vychádza tá sila, kde je jej prameň?

Vychádza z nás, z ľudí, zo sveta?

• Povedali sme: Tá sila vychádza z Boha. Je to Boží Duch, ktorý pôsobí vo svete.

Nie je to iba prázdne tvrdenie? O čo tu opierame svoju istotu, keď vravíme, že jestvuje Duch svätý, ktorý v nás účinkuje?

Na túto otázku nájdeme odpoveď iba vtedy, ak uveríme, že nám Boh zjavil pravdu o sebe, a preukážeme ochotu prijať Božie slovo. Boh sa nám zjavuje už prirodzeným spôsobom, keď ho poznávame zo stvorených vecí, ale zjavuje sa nám i spôsobom nadprirodzeným, keď počúvame a prijímame jeho slovo. Z prirodzeného zjavenia, z behu sveta a života mnohé tušíme, o mnohom nadobúdame predstavu, no až samo Božie slovo nám ukazuje všetko v pravom svetle. Tak je to i s naším poznaním Ducha Svätého. Zaiste budeme vedieť o ňom čosi viac a lepšie, keď sa zahĺbime do Svätého písma.

Nuž čo nám teda hovorí Sväté písmo o Duchu Svätom a o jeho pôsobení vo svete?

Vezmime si najprv do rúk Starý zákon. V židovskom národe začal Stvoriteľ všetkých ľudí volať človeka do svojej blízkosti. Vyvolil si spomedzi všetkých národov národ izraelský a uzatvoril s ním zmluvu. Zrejme tu si človek aj po prvý raz uvedomil pôsobenie Božieho Ducha, hoci aj sprvoti ešte iba nejasne a nedokonale...

1. Duch, ktorý oživuje

V hebrejskom jazyku slovo "duch" označovalo aj "dych" a "viesť". Nie je na tom nič nezvyčajné, veď koniec koncov aj v slovenčine slová "duch" a "dych" majú spoločný pôvod a ešte aj s "vetrom" sú príbuzné, ako dosvedčuje rad slovies "dýchať", "dúchať", "duť". Pre Izraelitov bol Boží Duch spočiatku "Božím dychom". Podľa ich predstáv Boh svojím dychom vdýchol stvoreniam život. Tak sa v takzvanej "správe o stvorení" opisuje aj stvorenie človeka: "Potom Pán, Boh, utvoril z hliny zeme človeka a vdýchol do jeho nozdier dych života, a tak sa stal človek živou bytosťou." /Gn 2,7/ Tu sa nám Boží Duch predstavuje ako "Boží dych života", ako Darca života. Je to Boží Duch, ktorý oživuje.

Biblickú predstavu Ducha, ktorý oživuje, ľahko nám priblíži situácia, do ktorej sa často dostáva lekár a či zdravotník pri zachrane života pacienta na operačnom stole alebo plážový rekreant pri zachraňovaní neopatrného plavca. Je to umelé dýchanie, najnovšie i z úst do úst, ktorým niekto /niekto!/ prinavracia "dych života" človeku, čo už prestal dýchať...

Oživujúci Duch dáva život rastlinám, o ktorých hovoríme, že majú vegetatívnu dušu, i živočíchom, u ktorých spoznávame zmyslovú dušu, i človeku, ktorého duša - duša rozumná - je duchovná. Aj v slove "duša" nachádzame onen oživujúci "dych". Práve tak dáva Boží Duch život anjelom, čisto duchovným stvoreným bytosťami.

K týmto vžitým, blízkym predstavám o oživujúcom pôsobení Ducha môžeme pripojiť aj predstavu, ktorá nám azda nie je taká bežná, pretože si vyžaduje isté rozšírenie chápania pojmu "oživenia". Môže nám ju navodiť hoci katolícky mysliteľ našich čias Pierre Teilhard de Chardin, ktorý priznáva aj neživej hmote istý - akýsi zárodočný - duchovný prvok. Tu môžeme pod oživením rozumieť toľko, že Boží Duch dáva stvorenej neživej hmote zákony, ktorými sa má spravovať, alebo že jej dáva vôbec bytie. Je to prvotné oživenie, oživenie z nebytia do bytia a potom každé oživenie k novej kvalite v neživom svete, ako ju spoznávame prírodovedeckým bádaním. Aj bytie neživého stvorenia nás uchvacuje mnohorakosťou a mnohotvárnosťou svojich prejavov, dômyselnosťou, harmóniou a účelnosťou. Aj ono manifestuje oživujúce pôsobenie Božieho Ducha, ktorý sa "na počiatku vznášal nad vodami" /Gn 1, 1 - 2/. A nielen manifestuje, v predstave starozákonného človeka aj oslavuje svojho Stvoriteľa a vzdáva mu vďaky. Mládenci v ohnivej peci spievajú: "Dobrorečte Pánovi všetky diela Pána, chváľte a vyvyšujte ho naveky." /Dan 3, 57/ Av chválospeve spomínajú ďalej rad--radom všetko neživé i živé podľa ich druhov.

Ale Boží Duch oživuje nielen pre fyzický život a či vôbec fyzické jestvovanie. Nám ľuďom je i Darcom nadprirodzeného života, života milosti, života Božích detí. A je i Darcom nepokojnej túžby ľudskej duše po večnom živote, ktorá nás volá žiť životom milosti, a tak nás oživuje pre večný život.

2. Duch, ktorý posilňuje

Izraeliti spoznali Božieho Ducha ako "silu", ktorá vychádza z Boha. V najstarších knihách Starého zákona sa táto sila chápala ešte ako telesná mocnosť. Samsom roztrhol leva vo dvoje a aj povrazy, ktorými bol sputnaný, spretrhal, keď "zostúpil na neho

duch Pánov" /porov. Sdc 14, 6; Sdc 15, 14/. Neskôr, pravdaže, izraelský národ spoznal, že Boží Duch je iná sila než iba telesná - že je to sila, ktorou Boh vyslobodzuje a ochraňuje svoj národ, že je to sila, ktorá robí prorokov schopnými predstupovať znova a znova pred neverný ľud a hlásať mu Božie slovo, a že je to sila, ktorá robí ľudí pevnými, aby vedeli žiť podľa Božieho slova.

Predstava sily ako sily telesnej je najbližšia aj nám. Koniec koncov každý človek si silu sám v sebe spája s pocitom zdravia, sviežosti a svižnosti. Keď nás opustia sily, cítime sa chorí, unavení a malátni. Ten, koho tu hádam aj mylí nejaká "objektívnejšia" predstava o silách, ako ju pozná z fyziky, mal by vedieť, že i Newton, keď formuloval svoj pojem sily, našiel ho už pripravený v pocite svojich vlastných fyzických spôsobilostí.

Ale nielen telesné zdravie si vyžaduje dostatočnú silu, pre zdravie našej duše je ona potrebná v ešte oveľa väčšej miere. Predpoklad Juvenalovho "V zdravom tele zdravý duch" - totiž zdravie tela - nie je vždy splnený, a ak aj je, nie je ešte sám osebe zárukou zdravia duše. Preto tú silu musíme odniekiaľ čerpať, odniekiaľ spomimo seba, aj pri silnom tele, aj pri fyzickej sľasťosti, a musíme ju stále v sebe obnovovať. Duch, ktorý nás posilňuje touto silou, oslobodzuje nás od hriechu a ochraňuje nás pred ním, robí nás pevnými vo viere, nádeji a láske a vyzbrojuje nás odvahou statočne kráčať po Pánových cestách i svedčiť o svojej viere.

3. Duch - v Božích mužoch

V Starom zákone sa často hovorí o tom, ako Boží Duch zostúpil na prorokov a vodcov národa. Tí naplnení Božím Duchom ponáhľali sa vykonať Božie príkazy, napomínať národ k vernosti zmluve s Bohom a ohlasovať budúcu spásu. O veľkých vodcoch ľudu, napríklad o Mojižišovi a o kráľovi Dávidovi sa častejšie vypovedá, že na nich spočinul Boží Duch.

Muž, ktorý bol povolaný za proroka alebo zvolený za kráľa, zväčša prijímal pomazanie. Práve tak boli pomazaní kňazi. Pomazanie sa pokladalo za znak, že na týchto ľuďoch zostúpil Boží Duch. Pri pomazávaní Saula za kráľa prorok Samuel hovoril: "Zostúpi na teba duch Pánov." /1 Sm 10, 6/ A prorok Izaiáš píše: "Duch Pána, Jahveho, je na mne, pretože pomazal ma Pán, hlásať radosť ubitým ma poslal, obviazať zlomených srdcom, ohlásiť zajatcom slobodu a spútaným oslobodenie." /Iz 61, 1/

Pomazávalo sa voňavým olejom, zhotoveným z olivového oleja, myrhy, škoric, puškvorca a kasie /Ex 30, 23 - 25/. Olej sám, používaný ináč ako prostriedok na liečenie rán, symbolizoval posilnenie na duchu, prísady svojou vôňou milosť a zaľúbenie, ktorých sa dostalo pomazanému od Boha.

V starom Oriente sa používali rozličné voňavé masti a oleje v liečiteľstve i v ošetrovaní pleti, a tak boli každému známe posilňujúce účinky pomazávania na organizmus. Preto posvätné pomazanie kňazov, kráľov a prorokov u Izraelitov bolo viditeľným znakom, že na pomazaných spočinula sila Božieho Ducha.

Aj my ako novozákonný Boží ľud poznáme posvätné pomazania. Veď sme, ako hovorí sv. Peter, "vyvolený ľud, kráľovské kňazstvo, svätý národ" /1 Pt 2, 9/. Aj nás Boží Duch - Duch Svätý - posilňuje a posväcuje pre život viery, ktorý máme tak ako sterozákonní proroci zaštepovať do svojho prostredia.

Prijímame pomazanie predovšetkým vo sviatostiach kresťanského zasvätenia - pri krste, pri birmovaní a pri kňazskej vysviacke /osobitne ešte pri biskupskej konsekrácii/. Okrem toho katechumen, čiže ten, kto sa chystá na krst, prijíma predkrstové pomazanie, a starý alebo ťažko chorý človek pomazanie chorých. Takto nás po celý život sprevádza osobitná posila a požehnanie Božieho Ducha - ak len tú posilu a požehnanie svojou ľahkomyselnosťou od seba neodvraciam.

4. Prisľúbenie nového Ducha

Slová proroka Izaiáša, ktoré sme citovali vyššie /Iz 61, 1/, vzťahuje neskôr evanjelista sv. Lukáš na Ježiša Krista, Mesiáša poslaného Bohom. Grécke slovo "Christos" /čiže naše Kristus/ je prekladom hebrejského "Mašiach" /po našom Mesiáš/ a obe znamenajú "Pomazaný".

Izraelský národ očakáva záchrancu ako Mesiáša, t. j. Pomazaného. Na Mesiášovi spočynie duch Pánov. Skrze Mesiáša dá Boh národu nového Ducha a uzatvorí s ním novú zmluvu.

Očakávanie, že Mesiáš bude pôsobiť silou Božieho Ducha a dá Božieho Ducha všetkému ľudu, sa najzreteľnejšie zračí zo slov, ktorými ohlasovali nadchádzajúci čas spásy proroci Joel, Ezechiel a Izaiáš:

"Potom sa stane, že vylejem Ducha svojho na každé telo a budú prorokovať synovia vaši i dcéry vaše. Aj na služobníkov a služobnice vylejem v tých dňoch Ducha svojho." /Joel 3, 1 - 2/

"A dám vám srdce nové a ducha nového vložím do vás, odstránim z vášho tela srdce kamenné a dám vám srdce z mäsa. Ducha svojho vložím a spôsobím, že budete kráčať podľa nariadení mojich a výroky moje budete zachovávať a prevádzať." /Ez 36, 26 - 27/

"Ale vypučí ratolesť zo pňa Jeseho a z koreňov jeho Výhonok vykvitne. A spočynie na ňom Duch Pánov: Duch múdrosti a rozumu, Duch rady a sily, Duch poznania a bohabojnosti, a naplní ho bázeň Pánova." /Iz 11, 1 - 3/

"Toto je zmluva moja s nimi, hovorí Pán: Duch môj, ktorý je nad tebou, a slová moje, ktoré som ti dal do úst, nezmiznú z úst tvojich, ani z úst detí tvojich." /Iz 59, 21/

Aj Žalmy odrážajú očakávanie nového Ducha:

"Ľakajú sa /tvoje diela/, keď skryješ svoju tvár, hynú, keď odnímaš im dych, a do prachu svojho vracajú sa. Keď Ducha svojho vysieľaš, stvorené sú a obnovuješ tvárnosť zeme." /Ž 103, 29 - 30/

"Od hriechov mojich odvráť svoju tvár a všetky viny moje znič! Mne srdce čisté, Bože, stvor a obnov vnútri mojom ducha pevného! Spreď tváre svojej neodvrhuj ma a neodním mi ducha svojho svätého!" /Ž 50, 11 - 13/

Všetko stvorenie túži - ako to dojemne vyslovuje, personifikujú, žalmista - po obnove v Božom Duchu. Nie je to túžba dobová, čiže starozákonná, lež túžba všetkých čias, všetkých ľudských pokolení. U žalmistu to nie je túžba neurčitá, hmlistá, tápajúca, nejasná, lež čerpajúca z poznania blažených chvíľ prítomnosti Božieho Ducha. Človek, koruna stvorenia, dúfa, že sám sebe nedostačuje, že bez Božej pomoci chýbajú jeho námahám a úsiliu krídla.

Charakteristické v tomto ohľade sú Joelove slová o "vyliatí Ducha". Tak ako neplodná, slnkom vypálená púšť sa po výdatnom daždi zazelenie novým životom, aj hynúca, sotvaže vegetujúca ľudská duša sa preberie zo svojho mučivého suchopáru, keď ju občerství Boží Duch, a vydá blaživé duchovné plody.

Izaiáš v citovanom výroku /Iz 11, 1 - 3/ vyjadruje plnosť pôsobenia Božieho Ducha na ľudskú dušu siedmimi prívlastkami. Je to oných sedem darov Ducha Svätého, ktoré sú nám známe z katechizmu: dar múdrosti a rozumu, dar rady a sily, dar poznania, dar nábožnosti a dar Božej bázně.

Zo slov prorokov vidíme, ako sa skrze Božie zjavenie stávalo v izraelskom národe čoraz zreteľnejšou a jasnejšou predstava o Božom Duchu a o jeho pôsobení. Židia očakávali, že tohto Ducha prinesie svetu Mesiáš. Keď príde Mesiáš, predstavovali si, naplní Božím Duchom celú zem. Všetko obnoví a oživí. Všetko prenikne a premení. Daruje Božieho Ducha všetkému ľudu.

Evanjelium nám anjelovými slovami k Márii zvestuje radostnú zvest, že v Ježišovi Nazaretskom sa splní to, čo židia tak dlho očakávali:

"Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj dieťa bude sa volať svätým, bude to Boží Syn." /Lk 1, 35/

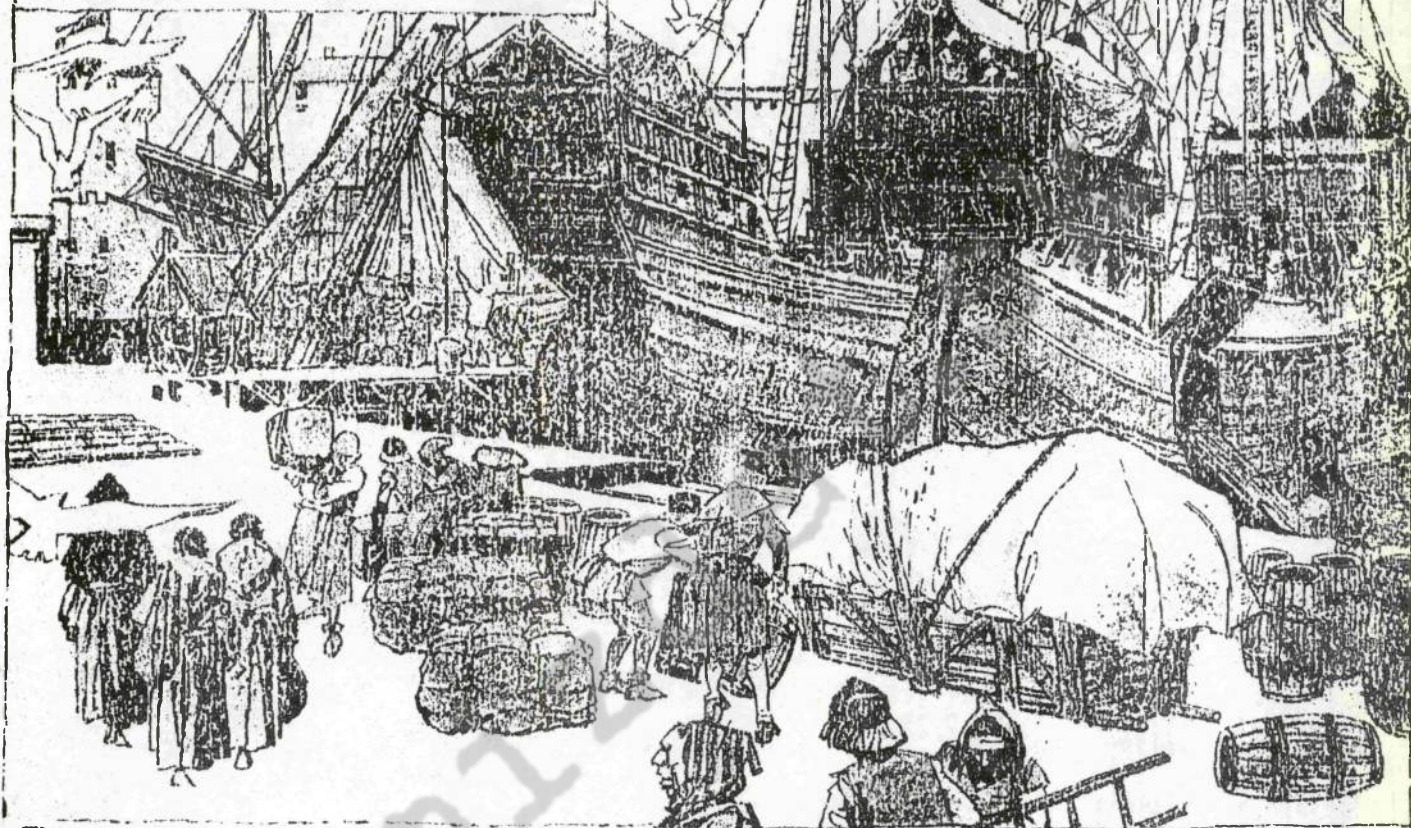
Ale tu sa už končí doba Starého zákona a nadchádza novozákonný vek. A prichádza aj novozákonné Božie zjavenie o Duchu Svätom.

BOŽSKÉ SRDCE BUĎ S NAMI,
KRAĽUJ, PANUJ NAD NAMI,
NECH SA V NAŠEJ RODINE
ŽIVOT VIERY ROZVINIE.

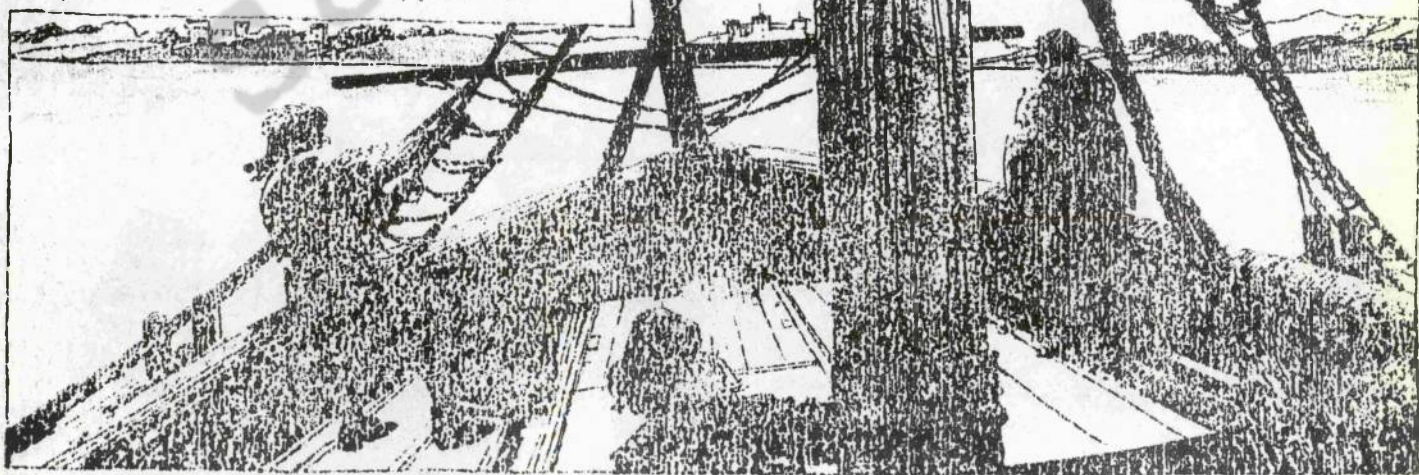
Mária, Pomocnica kresťanov, oroduj za nás!

PIATA KRÍŽIACKA VÝPRAVA PRO-
TI MOSLIMO BOLA V PLNOM
PRÚDE, KEĎ FRANTIŠEK 24.6.1215
VSTÚPIĽ V ANKONENŤA LOĎ, KTO-
ROU SA NAPRIEK NÚTENEJ
ZASTAVIL V CHORVATSKU, DOPRA-
VIL DO DAMIETKY V EGYPTE, KDE
SA KRÍŽIACI UTABORILI, VODCOM
KRÍŽIAKOV BOL IVAN Z BRIENNA,
BRAT TOTTO ODVAŽNICA, KU KTO-
REMU SA CHCEL FRANTIŠEK
PRIPOJIŤ, KEĎ ŠIEL DO PUBLIA

TENTOKRÁT FRANTIŠEK NEBOJ OBRDOJE-
NÝ BRNENÍM A KOPÍJOU, VHOUBE ZA SĽAVOU,
ALE SA OPASAL MOTUŽOM, ABY KÁZAL EVA-
NGELIUM, SÚVIAJUC O MUČENÍ

PO MESAČNEJ PLAVBE PRIŠIEL
DO TÁBORA KRÍŽIAKOV. UMLADOSTI
BYVAL ODVAŽNÝ, ČOSKORO VŠAK
POCHOPIL, AKE SU IDEÁLY KRÍŽIAC-
KÝCH VÝPRAV ZRANITELNÉ.

TIŽIADOSTIVOSŤ A PÝCHA KŇAZOV, A VO VEĽKEJ MIERE CHUŤ VOJAKOV PO DOBRODRUŽ-
TVE NEMOHU ZARUČIŤ VÝHRAZU. OKREM TOHO... ČO MÁ BYŤ ZBRANOU EVANJELIA:
MÁSKA ALEBO MEČ?

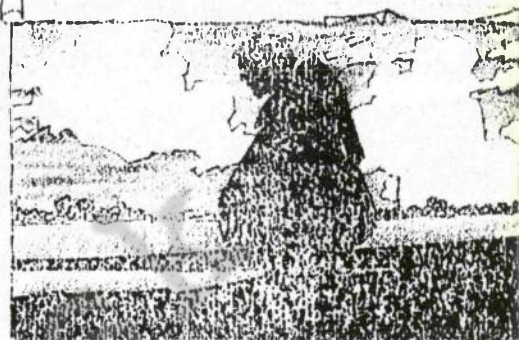
NA 19.8. SA
DOBEĽA KRVAVÁ
BITKA MEDZI
ROMAŤAMI, BOHMI,
VEĽKÝMI STRA-
NAMI NA KRES-
ŤANSKEJ STRANE

AJ JA SOM ZVÍTĚZIL...
AJ JA CHCEM BOJOVAT,
ALE INOU ZBRAŇOU.
POJDEM K SULTÁNOVI SO
ZBRAŇOU KRISTOVOU:
DOBROTOU A LÁSKOU.
POVIEK MU O EVANĚLIU.
TAK ZVÍTĚZIME V TEJTO
VOJNE. ZJEDNOTÍ DVE
VOJSKA DO JEDNEHO
LÁSKOU, POD ZNAKOM
KRISTOVÝM: AKY
PEKŇ ZÁVER TEJTO
KRÍŽAKEJ VOJNY.

VODCOVIA PRESVEDČENÍ ŽE
IDE DO ZAHUBY, ODHOVĚRALI
HO OD TONTO PŘEDSAZATIA.
ALE ZBYTOČNĚ. NAKO NIEC
USTŮPILI PŘED JEHO
ROZHOVNOSTOU.

PRIŠIEL SOM,
ABY SOM PRINE-
SOL MIER...
MIER SRDCA
A DUŠE...

PRIŠIEL SI, ABYSI
SA STAL MOSLIMOM, ALE
BO SI PRIŠIEL PROSIT
O MIER?

SULTÁN POZORNE POČÚVAL CHUDÁKA
Z ASSISI, KTORÝ HOVORIL
PO FRANCÚZSKY.

OBDIVUJEŤ TVOJU CHRABROSŤ, TVOJU
VIERU, A NA DOVĚTKO DOBROTU TVOJEJ
DUŠE. VĚTČI SŤE ZNACHUTENÝ

TÝMTO NEPOTREBNÝM
BOJOM. ZOSTAŤ S NAMI,
MŮŽEŠ HOVORIŤ AJ MOJIM
VOJAKOM O JEZISU
KRISTOVI, KTORÉHO MY
OSLAVOUJE ME AKO
PROFETA.

FRANČEK ZOSTA
MESIAC S
MOSLIMANMI.
VŠETCI SI HO VÁ-
ŽILI A POZORNE
POČÚVALI.
SÁM SULTÁN HO
ČASTO K SEBE
PŘÍVAL, ABY
S NÍM ROZPRÁ-
VAL O OTÁZ-
KACH VIERY.

TI HOVORÍŠ O BRATSTVE
A VŠEOBECNEJ LÁSKE O
TŮLKOU ĞRIMNOSTOU
A PŘÍKLADOM... KEBY
VĚTČI KRISTÁNIA BOL
AKO TY... CELÝ SVETBY
BOL KRISTÁNSKY.

FRANTIŠEK ODĽE HYSLIAC NA
KREŠŤANOV, KTORÝCH ZANECHAL V
TÁBORE A SKLON HLAVU

ĎAKUJEM, ŽESŤ MATOK
MILO PRÍJALI! DOVOL,
ABY SOM SA VRÁTIL KÚ
KREŠŤANOM. BOH YA
BUDE BLAHOŠLAVIŤ.

KĽAKNE PRED KRISTOVÝM HROBOM...

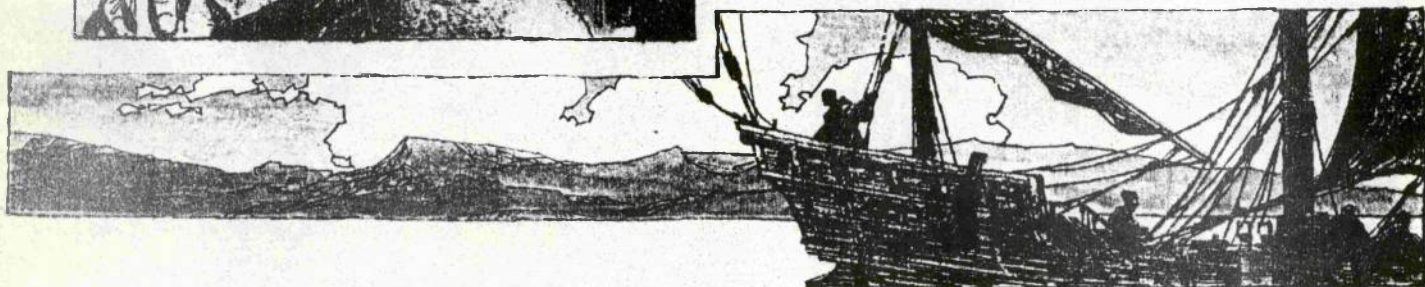
AKÚ RADOSŤ, AKÚ MILOST'... POLOŽŤ
SVOJE CHUDOBNÉ RUKY NA TVOJ TERAZ
UŽ PRAZDNY HROB, O PANE! ALELUJA!
VETALSI, ABYSI NAS SPASIL. KTO VERÍ
VTEBA, BUDE VZKRIESENÝ...

KRĚIACI OZSADILI DAMIETTU 5. 11. 1219 A
STRÁNE JU SPUSTOSILI. FO FEBRUARI
FRANTIŠEK OPUSŤ EGYPŤ A ODĽE NA POBOŽ-
NÉ PUTOVANIE DO BETLEHEMSKEJ KASTALE
V NAZARETE, NA KALVÁRII...

V JÚLI 1220 ODĽIEL CUDÁK DO SVOJEJ
DRAMEJ UMBRIE. PIATA KRÍŽAKA
VÝPRAVA MALA DRAMATICKÝ VŤCHOL
PRE KREŠŤANOV, ALE FRANTIŠKOVA
PUŤ MALA ÚSPECH, PREUKÁZAL SVOJU
VIERU PRED SULTÁNOM A KREŠŤANOV
POVZBUDIL K BRATSTVU. ZASIAL
DOBRE SEMA DO SRDC.

GRECCIO - NOVÝ BETLEHEM.

V ROKU 1223 BOLA VEĽMI TUHÁ ZIMA. FRANTIŠEK VEĽA TRPEL CHLADOM, ALE AJ TO STATOČNE ZNÁŠAL, LEBO "ZIMA JE MOJA SESTRA". V TOM ROKU NA ŠTEDRÝ VEČER SA NACHADRAL V SEDLIAKOV - CHUDOBNÝCH, V DEDINE GRECCIO V BLIZKOSTI RIJETIA. KÝM CHODIL PO LESE V BLIZKOSTI LEŠA PRI DEDINE, PRISIEL NA MYSLIENKU, JE BY MOHOL NAŽIVO UKÁZAŤ BETLEHEMSKÚ SVIATOSŤ.

IDE DO DEDINY A POROZPRÁVA SVOJE ŽELANIE PRIATEĽOVI IVANOVIMELTI, POBOŽNÉMU HOSPODÁROVI, Z TOHOTO KRAJA. YMAN SA DA HNED DO PRACE, ABY V JASKYNI VYHŔBE - MEY DO SKALY VŠETKO PRIPRAVIL NA NOVÚ SLAVNOŠŤ: JACLE SO BENOM, SOHARA, OLTAR...

TRUSKA DALEJ, DETI Z GRECCIA ZVEDAVO...

ČO ROBIA?

MOŽNO BRAT FRANTIŠEK ONCI ŽIŤ NA SAMOTE

FRANTIŠEK? KTO? TEN ČO SKROTIL VLKA... KTORÝ ROZPEVAL S VŤAKMI... KTORÝ BOL V EGYPTE AKO KRÍŽIAK?

BOH S VAMI, BRATIA. POTREBUJEM VÁS.

NÁS?

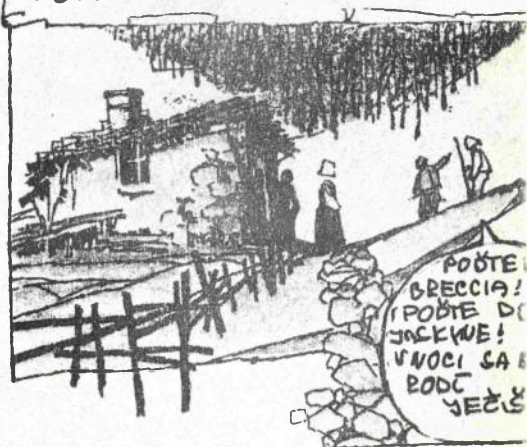

ČO MOŽE ME SPRÁVIŤ PRE TEBA?

BUDETE ANJELMI, ZVEŠTOVATEĽMI!

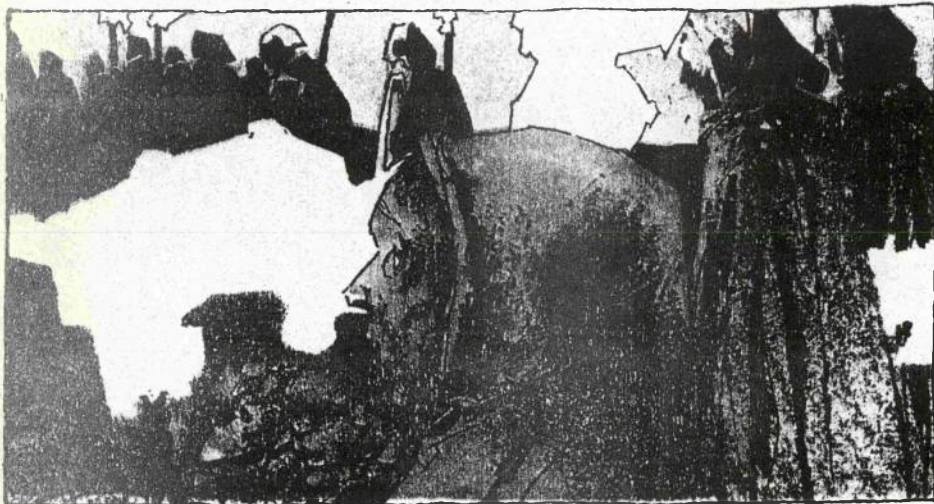

NASLEDUJÚC FRANTIŠKOVU VÝZVU DETI SA ROZBEHNU PO KOPCOCH A HORÁCH, ZÁJDU DO PASTER SKÝCH A DEDINSKÝCH DOMOV...

POŠTE GRECCIA! POŠTE D JASKYNE! VNOCI SA RODI JEŽEK

V HLBOKEJ NOCI VHESE SA MINOTALI SVETLA

PASTIERI A SEDUŠCI, AKO
AJ VTEKY PRED 1223.
ROKOM 1215 SA PRED
CHUDOBNOU YASKYTOU,
JASLE, SOMAR, VOŠ...
A TAK VZNIKLI JASLE!

O POLNOCI BOLA ONKA FRANTIŠEK
SLUŽIL AKO DIAKON. MAL AŤ KÁŠEŇ

...BRATIA, JEDNEJ NOCI, AKO JE
TATO SA NARODIL KRISTUS.
V TAKEJTO CHUDobe...

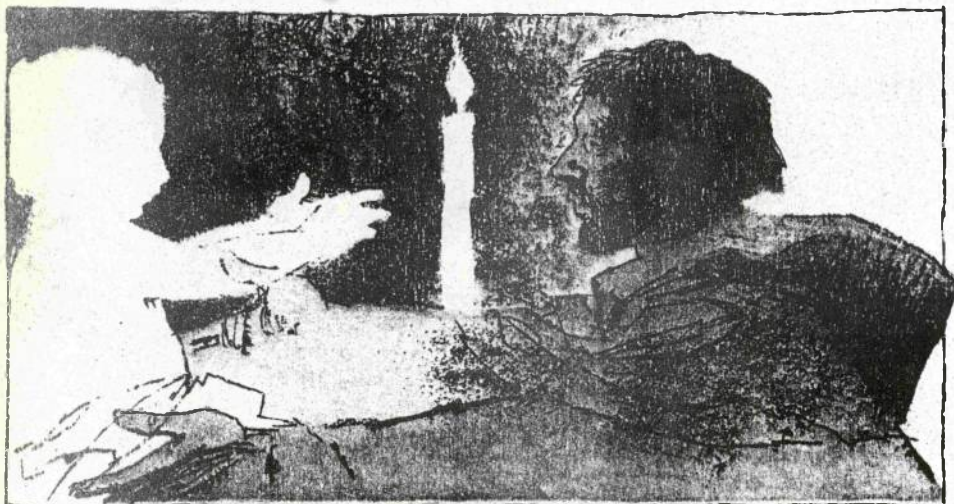
JEDNO CHUDoba
NAS NEKIERNE
OBOHATILA. TÁ
NOC BOLA SVET-
LEJŠIA AKO AKÉ
HOKOLVEK DŇA.
BETLEHEM JE TE-
RAZ TU!

HOVORI SA, ŽE FRANTI-
ŠEK PO KAZNI ODIŠTEL
A KLAKOL SI K JASLIAM.
VYSTREL RUKY...

NIEKTORÝ VIDEU V JEHO RUKÁCH DIEŤA!
A NO NECH JE BETLEHEM V NÁS!

A TO JE URČITE AJ FRAN-
TIŠKOVE ŽELANIE. ABY BOL
BETLEHEM V NÁS KAŽDÝ
DEŇ.

